[illegible] PUBLIC LIBRARY
5 APL 1955

No. 13—Vol.-LIII

Friday,
1st April, 1955

Registered at the G P O as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

FATHER HUDDLESTON'S MESSAGE

[Rev. Father Trevor Huddleston, who had been invited to open the eighth Annual Provincial Conference of the Natal Indian Congress, which was held in Durban during the last week-end, was not able to attend personally. His written address was read before the Conference.]

"IT is *essential*," Father Huddleston stated, "that all of us who care about freedom should stand fast *now* on all matters of principle......It is my absolute conviction that the Government, by undermining certain basic principles of human liberty now, in this our day and generation, is in fact attempting to shackle and enslave the non-European peoples of South Africa for generations. Yet, again and again, the Government is succeeding in persuading not only its own supporters but large numbers of European (even many who would regard themselves as "liberal") that its policies are for the real benefit of all races in this country. Thus, the Western Areas Removal Scheme is put across as a beneficent act of slum clearance: Meadowlands is an earthly paradise: those who oppose the measure are immoral and dishonest agitators seeking their own advantage. Thus, too, the Bantu Education Act is an advance in Native Education: is a liberalism from the outmoded form of control exercised by the missionaries: is a path to greater and wider opportunities for the African in all walks of life. Thus, again, the whole 'apartheid' policy and the implementation of the various Acts which enforce it is designed not to hinder but to help self-development: provided always that such self-development is within a particular racial area.

"And—on the whole—the English-speaking press of this country is very willing to give prominence to what it likes to call "the positive aspects of apartheid." It soothes white conscience to think that the compulsory eviction of 60,000 people from their homes is 'slum-clearance.' It soothes the mind of the average white South African to believe that Native Education is now to be controlled by 'experts' who 'know the Native' rather than by hot-headed missionaries with liberal ideas. It is a comfort too to think that the Indian problem is to be caught up in the wider net of Group Areas proposals which will make it so much easier to control.

"And—let us not be afraid of facing it—arguments are put across persuasively enough to influence even non-European opinion towards a favourable view of certain aspects of Government policy: to a discrediting of Congress: to, at the very least, an apathetic, fatalistic attitude of acceptance.

"And why does this happen? Is it not because people are all the while being deluded into a *forgetfulness of principle?* This at least is what I believe. And it seems to me that the chief work of your Congress—a work for which you are pecularily well fitted should be to reaffirm those principles again and again upon which liberation alone can and must rest.

"I say you are well-fitted to perform this task for South Africa because of your own history: because of what has happened in this matter in India itself: because of the great and ancient civilisation of which you are the heirs. I say also because you are South African citizens whose future lies in this country and who have, I am sure, an immense contribution to make to that future. But I want to add one note of warning. I believe that any one of us who does try to stand for these principles of right and justice must be prepared to *suffer and to make sacrifices.* We must be ready for any amount of misunderstanding even from our friends. We must be prepared for dark days and for the temptation to despair.

"But such has always been the lot of all those who would build for the future. Our reward—a reward worth all the suffering and all the misunderstanding in the world—will be the gratitude of future generations.

> Though "the skies grow darker yet and the sea rises higher......,"
> the darkness is the darkness before dawn;
> the storm is but the wind and fury of desperate men attempting the impossible.
> Without any shadow of doubt, victory is our.
> But we must be working of it!"

New Grandeur

"The human race, as it advances, does not leave religion behind it, as it leaves the shelter of caves and forests; does not outgrow faith, does not see it fading like the mist before its rising intelligence. On the contrary, religion opens before the improved mind in new grandeur. The soul, in proportion as it enlarges its faculties and refines its affections, possesses and discerns within itself a more and more glorious type of the Divinity, learns His spirituality in its own spiritual powers, and offers Him a profounder and more inward worship."

—William Ellery Channing.

—o—

How To Grow Wiser

"A man should never be ashamed to own he has been in the wrong, which is but saying, in other words, that he is wiser today than he was yesterday."

—Pope.

FOR
RUBBER STAMPS
AND
PRINTING
CONTACT
STANDARD
PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.
TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'
P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE —S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Phoenix, Natal.

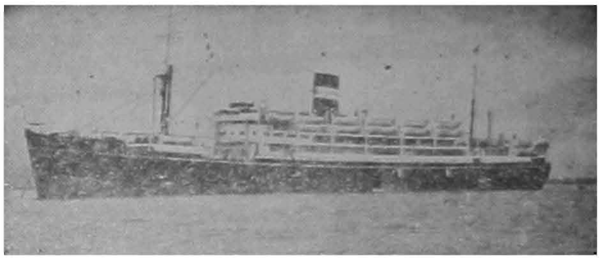

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 29th March. Sailing 3rd April.
S.S. Karanja due 29th April. Sailing 3rd May.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private, *Medical Practitioners will not be accepted.*

FARES: DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food £83—10—0
Second " " " " 55—0—0
Third Class Bunk 28—10—0
Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 1ST APRIL 1955

Laeders Must Come Out Of Their Zenana

THE eighth annual conference of the Natal Indian Congress was held in Durban during the last week-end. Barring messages from Father Huddleston, Canon Collins and others, there was nothing particularly attractive about it. While our house is on fire we do not see the sense in indulging in international politics, nor do we believe it is at all called for. Our position in South Africa is quite different to that of the other countries. By minding our own business we shall be doing our duty to India and the outside world. When we have not yet been able to go up even a few steps we seem to aspire to jump up the ladder, which is a very dangerous thing to do. The wise thing would be to go up step by step. We are so overwhelmed with legislation aimed at destroying every vestige of manhood in us that if we were to just concentrate on interpreting that for the benefit of the people we would not have a minute to spare to think of what is going on in the outside world. Compared with the outside world we are just cripples.

The Presidential address is full of vague statements and unmerited boast. We are unable to count a single gain on our side. We have lost ground and are losing ground. It is not enough merely to say that we want the repeal of the Group Areas Act, the Peoples Registration Act, Bantu Education Act, the Criminal Laws Amendment Act, the Public Safety Act and innumerable other Acts which are already on the Statute Book and are in the making. No Government in the world has ever repealed such Acts by the mere asking. People have had to fight strenuously against them; they have had to make tremendous sacrifices and suffer untold hardships. We have done comparatively nothing so far beyond making a big noise, and to such an extent that the Government has got accustomed to it and is going ahead with its pernicious programme fearlessly without let or hindrance. What the public needs is a directive, not merely by word but by deed. On the Western Areas we have so far given in to the Government, the same is the case with the Group Areas Act, and presently the Peoples' Registration Act. The whole country condemned the Act as an undemocratic measure. But all are slowly submitting to it. The fault is not of those who are submitting to it. In the absence of a proper directive the ordinary man is helpless. The directive too should be a wise one. It should not be given in a fit of emotion but after mature thinking of all the circumstances, the consequences and after fully measuring the strength of the community. We do not believe in rash action. If a law is unjust and immoral the leaders must fight against it and thus set an example to the people. They must not wait till the people are ready. The people will follow the leaders in their own time. If the leaders themselves are not prepared for the sacrifices they are called upon to make it is better not to indulge in tall talk but to remain silent and to bide their time. It is indeed regrettable that the banned leaders have gone into zenana. They should come out of it and fearlessly and courageously give the lead.

Religious Education

WE had thought that the question of religious education in Indian schools was once and for all settled. We are painfully surprised to see that it is not and opposition to it has come from quarters it should be least expected to come—the Natal Indian Teachers Society. They want no religious education introduced in Indian schools. Moral lessons that are given at present are sufficient they say. Are any moral lessons really being given? Is it not a fact that the children just wile away their time during that period while the teachers occupy themselves smoking their cigarettes or some such thing? Is not that the moral lesson the pupils get from the teachers? There may be exceptions, we admit. But are not those exceptions to the general rule?

The teachers seem to overlook the fact that their profession places on them a very grave responsibility of moulding the character of the pupils placed under their charge and hence they must try to deny themselves certain things which they do not desire the pupils to imbibe. It is a mistaken belief that the teachers' only duty is to teach the pupils to read and write and no more. The teachers should therefore be the last to object to religious education being imparted in schools. Of course here we do not mean religion in its narrow sense. We mean it in its broadest sense. It would certainly entail a burden upon the teachers to acquaint themselves with the other religions besides the religion to which they belong. Is it because they shirk that that they are opposing? Children in their own homes may learn the religion to which they belong but in schools it should be a strict rule to teach them them *fundamentals* of all religions and to have equal respect for them. We do think the teachers should think more deeply and change their attitude.

NOTES AND NEWS

Segregation On Cape Trains

Julia Kumala (34), an African woman of Langa, was found guilty in the Capetown Magistrate's Court last week of wilfully using, at Langa Station, a railway coach set aside for the use of Europeans only, and was fined £10 (or one month).

It was alleged that on February 16, Kumala and 27 other Africans boarded a coach reserved for Europeans only. The cases are being heard separately.

Kumala said that, when she boarded the train, other coaches were full If she were late for work there was a chance that she might lose her job.

The Magistrate, Mr. J. T. Malherbe, said the Court was satisfied that Kumala entered the coach wilfully and, when told to leave it, refused to do so. It was for that reason that she and others with her were locked in the coach by the guards.

Mr. Malherbe said: "The Court cannot say now what the motive was, but when 28 people act together, there is usually something behind it.

"If there had been evidence that there was a conspiracy, I

would have sent the accused to prison."

Mr. Sam Kahn, for Kumala, said an appeal would be noted.

The other 27 cases were adjourned to a date to be fixed, subsequent to the outcome of the appeal. —Sapa.

Judge Criticises Conditions In Cato Manor

Giving judgment in a case in Supreme Court, Durban, Mr. Justice Kennedy was incidentally led to make these remarks about the conditions prevailing in Cato Manor. "...The whole shack collection of this area...is a disgrace to the owner of the land. It represents nothing but a rabbit warren of unfortunate people living in miserable, filthy and unhygenic circumstances..." There could not be a severer indictment against the authorities.

ASIA AND CHRISTIAN MISSIONS

(C. W. M. GELL)

(From 'The Forum', Johannesburg)

CHINA, which was never actually conquered or colonialised, illustrated in a unique degree during the 19th century the worst features of a colonial system. This explains many modern events and attitudes. Despite a long, often sordid and not infrequently amusing history of attempted Jesuit penetration of China, real western aggression against that country dates from 1840 and the Opium War, itself a thoroughly squalid episode. Thenceforth western relations with China were dominated by two great illusions —that a people of nearly 500 millions offered the greatest opportunity in history for commercial exploitation and Christian missionary endeavour. For neither supposition was there, in fact, any justification. In trying to combine the two and force them upon the Chinese by superior military power, by the corruption of society through the compulsorly introduction of opium (itself an unrecognised acknowledgment that China was commercially self-sufficient and that, therefore, an enormous "China trade" was a mirage), and by a generally truculent and racially intolerant ganging up of all the European powers (extra-territorial rights for European commercial and missionary enterprises, treaty ports, gunboat diplomacy etc) the West merely brought its civilization and Christianity into the greatest imaginable disrepute.

True, the Chinese were not without their own streak of arrogance. China had long considered itself the centre of the universe, had oppressed and invaded many of its neighbours and regarded the rest of humanity as barbarians beyond the pale. The contrast, however, is not between one arrogance and another; but between the pretensions with which the West sought to camouflage its aggression under cloak of religious duty and libertarian ideals and the demonstrably anachronistic notions of the Chinese. As Sardar Panikkar comments[1]: "Till the end of European domination in Asia the fact that rights existed for Asians against Europeans was conceded only with considerable reservation. In countries under direct British occupation, like India, Burma and Ceylon, there were equal rights established by law, but that as against Europeans the law was not enforced very rigorously was known and recognised. Except in Japan, this doctrine of *different rights* persisted to the very end and was a prime cause of Europe's ultimate failure in Asia. In China, under extra-territorial jurisdiction, Europeans (and, much worse, Chinese Christian converts over wide areas not nominally subject to such jurisdiction) were protected against the operation of Chinese laws." The various European wars against China, whether known in western history books as wars, revolts or risings, were fought on pretexts either of safeguarding international rights or the freedom of religion, as interpreted by the West. But, as late as 1870, the President of the Hong Kong Chamber of Cammerce declared: "China can in no sense be considered a country entitled to all the same rights and privileges as civilised nations which are bound by international law."

Deplorable as were the results of this sort of piratical freebooting by the West in commercial and political matters, their consequenses for Christianity were inevitably even more disastrous. They largely account for the fact that, except among outcastes, depressed classes or marginal minorities, Christianity has never made any significant progress in Asia and many of its converts were converts only in name or for temporary expedience. Sardar Panikkar lists the disabilities of Christian missionaries as (i) an attitude of moral-superiority and belief in their own exclusive righteousness; (ii) the association of Christian missionary work with aggressive imperialism, such as Mr. Wint[2] noted India on the whole escaped; (iii) the taint of racial arrogance and belief in the uniqueness of European culture—this was particularly true of American educational work in China, though otherwise America's imperialism was more economic than territorial; (iv) the variety of and doctrinal controversy between Christian sects, the growth of European agnosticism, the cult of material progress and finally the advent of Communism and its rival values after the October Revolution.

It is clear from Sardar Panikkar's narrative that the Chinese reaction against Christian missions and their convetts, which is frequently cited to illustrate the atheist tendencies of Communism, was certain to be a prominent feature of any resuregent Chinese nationalism. Indeed, there were unmistakable signs of it under the Kuomintang, until the Japanese invasion caused Chiang Kai-shek to soft-pedal the issue owing to the need of military aid from the West. With the restoration of political sovereignty throughout Chinese territory, the cleansing of administrative corruption and the reassertion of national entity has come, inevitably in the light of the historical background, a more complete eclipse of Christian missions than anywhere else in Asia And for this, despite honourable exceptions, the missions have very largely themselves to blame. For where their quest for special privileges for themselves or their converts was not the actual cause of acts of aggression, they usually saw in the resulting administrative chaos new opportunities to sow their seed and most of the treaties, extorted from the debilitated Chinese Government of the 19th century, contained special clauses advantageous to Christian missions, clauses which often themselves became in due course the pretext for renewed aggression.

The West is now paying in various manifestations of ill-feeling for this odd-assorted trilogy of the Bible, the gunboat and the China lobby. But we might note in passing that the same historical accident which led to this three pronged assault on China at a time least propitious for good relations between her and the West ultimately worked to her advantage. For just as China at the turn of this century seemed like a plum ripe for partition among the western powers and their "honourary European" ally, Japan, the first of what from Asia looked like gigantic western civil wars absorbed the surplus energies of Europe, shook western self-confidence to its foundations and finally impaired its already waning aggressive appetite. The inter-war years saw Japan inherit western ambition and technique for a last abortive throw, after which the Far East through a resurgent Russia and China faced a new, non-territorial imperialism from across the Pacific in a different sort of drama.

1. Asia & Western Dominance (Allen & Unwin)

2. The British in Asia (Faber).

(To be continued)

HINDU DHARMA

By— M. K. Gandhi

Price 8s.

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Phoenix, Natal.

PROVISION

We are cash buyers of POLISHED RICE, RICE PADDY (Unhusked Rice), in any quantity,

Send samples to:

AISEN

SOUTH AFRICA (PTY.) LIMITED

P.O. Box 11012. Johannesburg.

Bankers: BARCLAYS BANK D.C. & O.

THE MAU MAU BRINGS NEW SPIRIT TO KENYA

By John Seymour

THE following is the third of a series of three articles written by Mr. John Seymour on his recent tour of Africa. The other two dealing with South Africa will appear in the next issues. The articles weer published in 'The Sunday Statesman,' India, from which they are, by courtesy of the paper, reproduced here:—

To have confined these articles to South Africa would have been too depressing, and so I have decided to devote the last of them to a country in which I see more than a ray of hope.

It may seem strange that one should see hope in the country that has become the home of Mau Mau, but nevertheless that is where I found it.

The new Central African Federation—the two Rhodesias and Nyasaland—is to me a gigantic question-mark. Which way will it go? At the moment it looks as if it might almost go the right way—contrary to expectations. To the way of decent, sane, race-relations. But the force which is pulling it to the South must be well-nigh irresistible. For decades the government will be chosen by the European population, and before the War when I lived in Northern Rhodesia I could never see that there was a pin to choose between the white population of that country and that of the Union of South Africa. In both countries one found the same obscurantist, illiberal, ideology. But we must speak as we find, and certainly I found better housing conditions for Africans in the Rhodesias on this last trip than obtain in the Union, better conditions of work, and a better spirit. And there have been one or two surprisingly sane pieces of legislation since Federation.

Kenya

But Kenya—a thousand or so miles further North—that was the country which interested me For I believe that out of the very great evil of Mau Mau has come a very great good.

I knew Kenya well during the War (I was an officer there in the King's African Rifles), and I discovered then that race relations in that country were infinitely better than they were further South.

There was a different type of European. The 'poor white" type—the type that is so prominent in the Union of South Africa, and which makes up such a large part of the electorate—is non-existent in Kenya. The "white settlers" are mostly educated people from England. One definition of a gentleman is a man who is polite to those he considers to be his inferiors, and most of these "settlers" are *gentlemen*. This may sound very snobbish, but, strangely, it is true.

Pleasant Relations

On European-owned farms on which I stayed in Kenya I found very friendly and pleasant relations between the farmers and their work-people; and in the King's African Rifles—in which most of our officers were Kenya settlers, and in which our "askaris" were largely drawn from Kenya and Tanganyika—I saw the same thing. There was no question of *equality* between the races, but there was a great deal of goodwill and friendliness.

And during my visit last year I found that there still is. It was delightful to see African faces smiling again—after two months in the cold-war atmosphere of South Africa.

I spent some time driving around in what might be called the "Mau Mau country": the Kikuyu reserve. This was exciting, for the whole place is swarming with armed men—black and white—and on every hill top stands the fort of the local Kikuyu Home Guard. But it is exciting for another reason also. There is a peaceful revolution going on there in the countryside.

Kikuyuland is the heart of Kenya. It is a large piece of country, with a good rainfall and fertile land, in the strategic centre of Kenya, and abutting on the capital, Nairobi. And the Kikuyu tribe is well over a million strong, in a population of only five million, and the Kikuyu are a particularly adaptable and enterprising race.

When I first went to Kikuyuland, as a soldier during World War II, I was shocked at what was going on *there*. For the country was washing away. It is a grossly overcrowded country, and because it is overcrowded it is overfarmed, and this—on the steep hillsides which make up the country—was naturally proving disastrous Erosion was becoming increasingly evident.

In those days of war the government was making an effort to arrest this erosion by inducing the Kikuyu to terrace their hill sides, and to improve their methods of farming. But the government was meeting with absolutely no success. The Kikuyu resolutely refused to co-operate to stop their land from washing down into the sea

Jomo Kenyatta

There was a strong political movement in the country, expressed mostly in K.C.A., or Kikuyu Central Association, of which Jomo Kenyatta was General Secretary, and these Kikuyu nationalists blamed the white settlers exclusively for the overcrowding and deterioration of their land. The allegation was that the white people had stolen a large part of Kikuyuland for their farms

There was a little truth in this complaint, but it was only partly true. Kenya is not like the Union of South Africa. European settlers occupy only 13,000 square miles of land out of a total area of 219,000. A small part of Kiambu *District* in Kikuyuland was in fact taken up by white settlers in the early part of this century, but the Europeans found it empty, because a smallpox epidemic, coupled with rinderpest, drought and locusts, had driven the surviving Kikuyu out of it.

This alienation of land was undoubtedly unjust, and it contributes to the overcrowding of Kikuyuland; but the main cause—and by far the most important cause—is the doubling of the Kikuyu population owing to better hygiene.

Great Hostility

But Jomo Kenyatta, who had enormous influence over his fellow tribesmen, said that the people must not co operate with the government in anti-erosion measures, and it actually happened that men and women threw themselves down in front of bull dozers sent by the government to do terracing, to prevent them going forward.

Jomo Kenyatta said: "The whites will make you terrace and improve your land—and then steal it from you!" And the people believed him.

Among the activities of Kenyatta was the formation of K I S.A.—Kikuyu Independent Schools Association. Kikuyuland has more mission stations than any other equivalent area, and they are of various conflicting denominations which is a confusing thing for Africans. It makes it difficult for them to know what they ought to believe. Formerly the missions had run all their schools, and K I S A. was set up to break this monopoly. The K.I.S A. schools were run entirely by Africans, and the one I saw during the war seemed to be very well run.

But—alas—it did not only teach the three "Rs." Mau Mau was included in the curriculum.

I sensed, when I was there during the war, that there was great hostility among the Kikuyu *for the British*. This was not so among the other tribes of Kenya, the members of which were extremely friendly.

Intensely Religious

The Kikuyu were at a strange stage of development. The men were becoming sophisticated, but they had no real education, and their old tribal traditions ha been entirely broken down. The women were conservative in the extreme, and still cling to their ancient beliefs and culture. Many people lately have written books trying to explain Mau Mau. The most likely theory seems to me to be that which postulates a feeling of insecurity among the Kikuyu tribe.

Doctor Leakey, who was an initiate into a Kikuyu "age-group" when he was a boy—and almost a Kikuyu himself only that he is white—supports this theory. The Kikumbu, in their pagan days, were an intensely religious people, with a strong sense of honour. The missionaries strove for sixty years to break down their old religion, and put Christianity in its place. They were successful in the first aim, *but not in the second*. Hence the people were left without any religious beliefs at all.

And those of the tribe who would like to have become westernised were not allowed to. I know one Kikuyu who obtained honours at Cambridge, went to Harvard and Columbia Universities, at both of which he excelled, and returned to Kenya to find that: firstly, the best job he could get was village schoolmaster at a ridiculously low wage; and, secondly, that if he went into Nairobi he was not admitted into a hotel or a restaurant.

What is expected to happen to such a person, so treated?

The Kenya settlers were very fair and friendly to the tribal African, but they had not the faintest idea of how to treat an educated man.

It was intellectuals such as the man I have described who started Mau Mau.

The New Spirit

It must not be thought that the whole of the Kikuyu tribe supported Mau Mau. A large proportion of it have taken the "oath" at one time or another—but in most cases simply under duress. "Take the oath or we kill you!"

There are now seven thousand "hard core" terrorists in the forests, but the rest of the Kikuyu people are heartily sick of Mau Mau, and would like to see it end.

But the encouraging thing about Kikuyuland—and about Kenya generally—is the new spirit that has grown up since this Mau Mau emergency.

Whereas ten years ago the hills of Kikuyuland used to be red with the scars of gulley-erosion—now they are red with the up turned soil of beautiful new bench-terracing. The whole countryside is being terraced, and quickly. The reserve is full of very efficient technicians—British and Kikuyu—and the whole population is co-operating (it is true under some compulsion) to save the country. Cash-crops, such as coffee and pyrethrum and tea, which were formerly not permitted to the African cultivator, are being encouraged by the government and the Kikuyu are beginning to see hard cash coming in. The government is pouring money into the country for this development. The British government recently voted five million pounds to be spent over four years for African agriculture in Kenya.

Multi-Racial

But, above all, the battle for people's minds has been won. The Kikuyu no longer believe that the British intend to steal their land. They no longer oppose the agricultural officers. And among the British there is a new spirit. In two of Nairobi's leading hotels—the Norfolk and the New Stanley—you will see Africans as guests. Such a thing would have been unthinkable ten years ago. Nairobi has a fine new national theatre, and there you will see people of all races both on the stage and in the auditorium. Kenya now has the beginnings of a multi racial government, which it has never had before.

The Mau Mau rebellion might have had such terrible results The "hang 'em all up!" and "shoot 'em all down!" schools might so easily have come into their own. But they did not.

Triumph Of Decency

There is a war going on of course. There have been atrocities on both sides There has been the "white Mau Mau" as well as the black. There has also been the Lari massacre where 97 Kikuyu men, women and children were mutilated and slaughtered by their own people, and there have been—and will be—other massacres. There might have been justice behind the original discontent behind Mau Mau—but nobody can fail to be revolted by Mau Mau itself

But, on the whole, the decent people have triumphed in Kenya, that was my impression. And I know the country—and I speak the language. I speak Swahili as well as I speak English, so I could not easily be hoodwinked.

I believe that in ten years time there will be no land-hunger in Kenya. And I believe that there will be very much better relations between the different races there. And I believe that it will have been the shock of the Mau Mau rebellion that will have brought these things about.

SEPARATE, BUT EQUAL?

'Contact', the monthly News Letter of the Liberal Party of South Africa, has the following interesting leading article in its March Number.—

TOWARDS the end of last year Dr. N. Diederichs, Nationalist M.P. for Randfontein, toured the United States. Before returning home he made a statement in Los Angeles, in which he said, "What the Nationalist Party is working for is appreciated in the attitude of many enlightened Southerners in the United States. We seek separate but equal ranks of citizenship for Coloureds and Whites...the Nationalist Party has plans for a separate but equal school system." Dr. Diederichs' implication was that, like the "enlightened Southerners" his Party sought separation, but equality, in all phases of life. The people of Los Angeles, probably unaware that Dr. Diederichs' Party, a short twelve months before, had passed a Separate Amenities Act legalising separate facilities which were *not* equal, had to accept his words at their face value. However, that is beside the point. What is important is that the slogan 'Separate, but Equal" is not only one to which some American Southerners and South African Nationalists subscribe, it is one which is steadily seducing White South Africans and even some Africans into a gradually declining opposition to the Government. White South Africans pretend to believe that if, ultimately, there is separation then there will be equality. This pretence allows them to curtain off their minds from the glare of existing injustices and to accept present wrongs in the expectation of future rights. So also are some Africans coming to believe that all they are asked to suffer to-day will, in the end, mean that they will be free to develop their full personalities in some separate society of their own. Before these trends of thought develop further it would be as well to examine how much "equality" separate arrangements have brought to South Africans so far.

As Dr. Diederichs made special mention of it let us start with education. In 1951, 97.6 per cent of European children of school-going age were in school; in 1954, 41 per cent. of African children were. In 1951, about £44 per annum was spent on each European pupil; in 1954, about £9 per annum was spent on each African pupil. Yet in 1954, the year in which completely separate "Bantu" education for African was introduced, the Nationalist Government "pegged" expenditure from general revenue on African education and made it clear that any future increase would have to be met from the pockets of African taxpayers. Education for Africans may now be 'separate," it is clearly not equal It is equally clear that although under Dr. Verwoerd's enthusiastic guidance education for Africans may become steadily more "separate" and distinct from that provided for other groups, the financial restrictions placed upon it will ensure that it becomes steadily less "equal."

But education is only one field in which separation has been accompanied, not by equality, but by inequality. Provincial authorities do not only provide hospitals offering separate facilities for different people; they very often provide completely separate hospitals in completely separate areas. But no matter how far these hospitals may be separate from hospitals for other groups, no matter that the area may be an African area and the hospital one for Africans, in no case will the pay be the same for African nurses as it is for European nurses, nor the ratio of beds per head of population be the same for Africans as it is for Europeans. And so it goes on. Municipalities collect rates from non-Europeans but neglect the roads past their doors; nowhere are recreational facilities for non-Europeans equal to those enjoyed by Europeans, yet they are invariably separate from them. Non-Europeans are provided with separate transport services which involve early rising, hours of queueing and late returns home—inconveniences not generally found on the separate European services.

South Africans who feel that their salvation lies in "separate, but equal" facilities should remember these things. In particular they should remember the Western Areas, which, twenty or thirty years ago, were "separate areas." As time went by these areas became as near equal to a European suburb, in terms of standard of facilities and freedom to own land, as any predominantly African suburb *in the country*. *But*, in the end, these places were encroached upon by Europeans, they came to be called "Black-spots" and they were removed.

For those who still doubt, an interesting item of news came out of the American South not long ago. Governor James Byrnes, of South Carolina, announced that, under the State's 3½ year old school improvement plan, allocations for school buildings averaged 314 dollars for each Negro pupil compared with 147 dollars for each White pupil. As South Carolina believes in "separate, but equal" facilities it can be safely assumed that it is not the intention to provide schools for Negroes more than twice as expensive as those for Whites. The only conclusion to which one can come is that, almost 60 years after the doctrine of "separate, but equal" obtained legal sanction in the United States, South Carolina still lags so far behind the ideal that it must spend this disproportionate amount on its Negro pupils in an attempt to make up the leeway. It is, perhaps, significant that this is being done at a time when the general trend in the U.S.A. is towards de-segregation of schools and when some Southern states are doing their best to convince their critics that their schools are equal, though segregated.

Let those who are threatened with the seductions of this insidious slogan face the fact that where there is separation there has never yet been equality. In its now celebrated judgment of May, 1954, the U.S. Supreme Court stated, "that in the field of public education the doctrine of separate but equal has no place. Separate educational facilities are inherently unequal." So also are separate arrangements in other spheres. In South Africa the emphasis has been on "separation" far too long. It is high time we started putting it on "equality."

Mahatma Gandhi Memorial Fund

We wish to thank an anonymous donor for the donation of £2—2—0 towards the Mahatma Gandhi Memorial Fund.

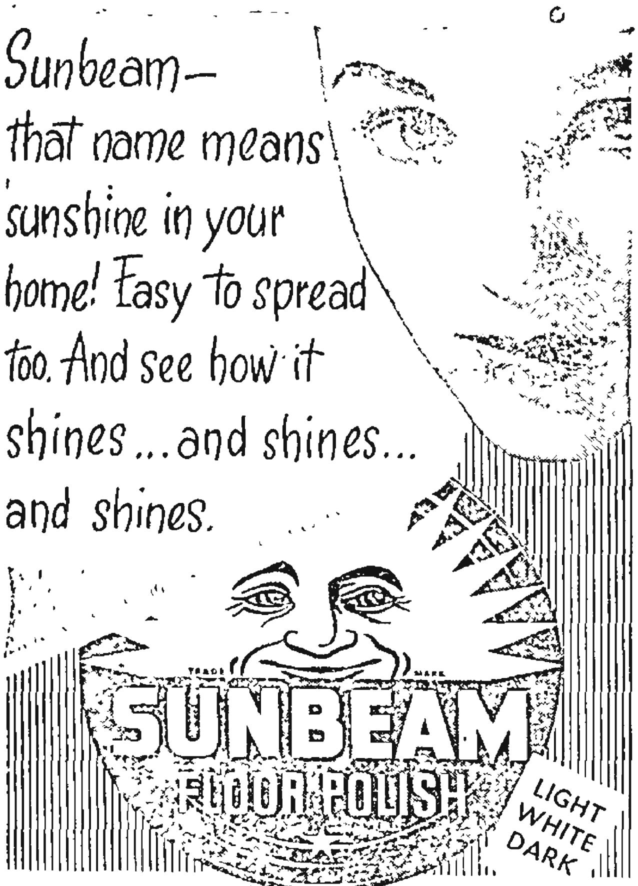

For floors and furniture

Latest Records you hear from All India Radio always in Stock

			s.	d.
Dostan	5	Records	38	9
Aah	5	"	38	9
Arpur	4	"	31	0
Taxi Driver	4	"	31	0
Boot Polish	1	"	31	0
Malhaar	4	"	31	0
Poonam	4	"	31	0
Nav-Jawan	3	"	23	3
Unbonde	3	"	23	3
Punkaj Mallik	2	" Bhajan	17	8
Instrumentals: Navjawan, Jaal, Anarkali			23	3
Technicolour Film Star Calendars			2	3

Include Postage and Packing charges.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA, NATAL.

BETEL LEAVES (PAAN)

When ordering Betel leaves don't forget to write direct to the growers.

Any quality and quantity at wholesale prices.

A square deal all the year round.

A trial will convince you.

Don't hesitate to write to:

COTTONLAND BETEL LEAVES GROWERS CO.

P.O. Box 7, Verulam, Natal.

COMMUNAL UNITY

By Gandhiji

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

Are You a subscriber of 'Indian Opinion' if not, Why not?

AFRICAN VIEWPOINT

APARTHEID IS A WICKED EVIL—(II)

By JORDAN K. NGUBANE

I HAVE mentioned hypocrisy on the apartheid side. They say that in the Reserves we shall be free to evolve a national life of our own. A national life is impossible in conditions of bondage. An oppressed people cannot evolve a national life of its own because sovereignty is the cornerstone of a national life. The question we might ask is: Do the apartheiders intend to encourage the Africans to set up tiny independent states of their own in the Reserves? I do not think they want to do this because they clamour so loudly for the incorporation of the Protectorates. If national independence was what they wanted for us they would assist Swaziland, Basutoland and Bechuanaland to develop to independence with the minimum of delay. That would be convincing proof of their good intentions—even if I would not agree with those intentions in the case of the Union African. For the apartheiders to be silent on the vital question of sovereignty while talking of a full national life for us in the Reserves is all so much hypocrisy.

But above everything, the people of South Africa must realise now that although its advocates might not be aware of it, apartheid is fundamentally a philosophy of extermination. It sets out to maintain sectional domination: it regards the African, whom it singles out for its harshest wrath, as the chief obstacle to its designs. He has the numbers and its high priests know that since the African is the backbone of the Union's economy he alone has the power to destroy apartheid. They know, also, that he is going to do that. They know also that he is not as yet in the position to do that at the moment.

They are not taking any risks. They know that malnutrition is one of the African's major weaknesses. They know that the African children at school today will form the spearhead of the general African revolt against apartheid in the next generation. So, the apartheiders are not going to subsidise potential rebels against their wicked doctrine. They will lessen the food given to African children in the schools. If this means that so many thousands of the children will develop poor physiques and be ready victims of all sorts of diseases, well it will be in the interests of White baasskap. You cannot believe in the doctrine of White baasskap or that South Africa must be made safe for the White man without admitting that it is in the interests of this ideal that more and more Africans should die.

Apartheid has set itself the goal of make South Africa safe for the White man. Its methods definitely impoverish and ruin the African. If the African dies as a result, we have every right to label apartheid as a philosophy of extermination.

Two Ways Out

We have two ways out. Firstly, we can mobilise our numbers on the basis of race to oppose apartheid wickedness with a more powerful wickedness For, race hatred of any sort and in any circumstances is wicked. I have no doubt in my mind about the outcome. We would destroy apartheid in the long run. The rest of Africa would be solidly with us at least.

But morally we would be wrong to call apartheid wicked and hasten to use wickedness when such use suits us. On principle, then, a racial cry from our side is out of the question. But even on the practical plane, we must never think of it. We can mobilise our people against apartheid. But racialism is a blind passion. If we mobilise on the basis of racialism, we would have to declare all Whites enemies—which would be as stupid as it would be absurd. We would throw all the Whites into one racial camp on the basis of colour. I still think in the end African numbers would win even against such a combination. But the problems such a victory would create would be infinitely more complicated than anything we are fighting against today That is the way wrong values behave. They do not solve anything. They complicate everything and lead only to destruction and futility. For this reason apartheid will destroy itself. This would certainly be the end of our version of racialism too.

On the other hand we can mobilise our numbers on the basis of humanistic, moral, democratic or Christian values Around our banner will then rally all men and women who cherish the values for which the African National Congress has striven for well over forty years now. We shall welcome them from all racial camps and from all walks of life. They will see in our numbers their pillar of strength and in the quality of our ideals their guarantee of survival.

Statesmanship, realism and enlightened self-interest, apart from morality and human decency, demand that we follow the second method. It must be a cardinal principle of African diplomacy that we should never allow the White community to unite on the basis of race. Such unity would be only an anti-African front; it is possible only on the basis of a common hatred for the African. In fact even in our own ranks we must never allow ourselves to be united on the basis of race. We shall weaken ourselves if we do that. We must be bound together by the values to which we adhere. On the basis of values it is possible to unite Black and White and to build a stable nation able to play in Africa the role played by the United States on the American continent.

Our Goal

We must set ourselves the goal of convincing the other people that we are reliable fighters for democracy and are its true guardians; that the quality of our ideals is such that we can protect them against the apartheid monster and cultural annihilation in a totalitarian republic. We must convince the English-speaking, as we are already trying to convince the Indians that they are safer with us than with the apartheid tyrants. We must convince the English, in particular, with whom we have so many cultural and spiritual ties, that we shall guarantee the permanent existence of their language in the only convincing manner: by making it one of our own languages.

Our declaration of war against Bantu Education is an acid test of the way in which we are going to fight apartheid. If we merely want to sharpen conflict and accelerate the drift to a senseless revolution, we shall launch hasty campaigns and unplanned boycotts. We shall advocate cheap stunts like the one-day withdrawal of children from our schools. Such a stunt would at best only intensify our people's frustration and surrender the initiative entirely to Verwoerd. I, for one, am in no mood to give Verwoerd a victory, he does not deserve.

But if we mean to find peaceful and permanent solutions to our problems we shall admit that in the final reckoning the fight against Bantu Education will be long-drawn; that it will not be treated as a special battlefield; it will be a major front in which we shall bring into action all our resources — political, economic, numerical, religious, cultural and diplomatic—for purposes of defeating apartheid and building a truly united South Africa on its ruins.

There are indications that the leaders of the African National Congress now realise that the path of cheap stunts is a blind alley and that they must emerge as creators of a new South Africa instead of being the creatures of frustration that apartheid would like them to be. This is a major change in Congress policy and we are going to hear more of it in the months to come; it is in my opinion, a change for the best.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

Advertiser, who is well known in Southern Rhodesia, has good business and professional connections with various firms of Estate Agents and Solicitors. Enquiries are solicited from would-be investors in sound and safe securities, long term loans or bonds on properties.

Please write to:

Prag R. Vaghmaria

(Book-keeping, Secretarial and Insurance)

44D, 13th Avenue,
BULAWAYO, S. RHODESIA

A LEGACY OF BITTERNESS AND ILL-WILL

CONCERN at the "legacy of bitterness and ill-will" which the Sunday afternoon arrests of respectable Africans in Maritzburg is creating has been expressed by Dr. E. H. Brookes. These arrests have been made on a fairly wide scale recently after a warning to Africans by the District Commandant of the S.A. Police in Maritzburg, Major P. J. Strauss.

Dr. Brookes describes arrests in two cases, details of which he quotes as "tyrannical and wrong," and adds: "To be silent in the face of tyranny and wrong is to condone it."

He asks: "Who gains by these arrests? The Whites? The Government? The City? Is it not clear that no one does. Then why go on?"

Dr. Brookes cites a letter which appeared in 'The Natal Witness' regarding the arrest of an African woman on her way home from church when she joined a group on a pavement to see what was going on. She was fined 10s. on admission of guilt, otherwise she would have spent the night in gaol.

He then quotes a letter on the same subject received by himself and concerning a different incident. The letter said: "My African maid was, with two female companions, returning from Sunday afternoon church at the Roman Catholic Church in Loop Street at 4 30 on Sunday, March 13. They intended to board the 5 p.m. bus to Blackridge, and walked to Church Street.

"There they met, by chance, two other girls with whom they were acquainted, and all stood talking.

"A police van, which had in it two African constables and three European policemen, drew up The girls were ordered to get into the van, and three of them did. My girl and another asked why they had to get in, and one of the African constables struck them and made them get into the van.

"It then proceeded down Church Street to the Commercial Road intersection, where there was a crowd of Africans. One girl was put into the van, which was then full, and the rest of the crowd was walked to the charge office. Upon arrival there they were told that they were not allowed to talk in the streets. Their names were taken, and they were advised that they could pay 10s. or appear next day in the Magistrate's Court. Those who could, paid."

The writer of this letter commented: "I trust something can be done in the matter, for it seems to me dreadful that such a thing can happen to a respectable, honest, law-abiding African on a Sunday on her way home from church."

Dr. Brookes adds: "I endorse very heartily my correspondent's summing-up of the situation It is indeed a dreadful thing that such events can happen, and they must not be allowed to happen without protest.

"I grew up in Maritzburg. I love my city and am proud of it. One of the things that makes me proud of it is that on the whole it is a tolerant and good-humoured City, with much friendship between the White people and the Zulus

"Fifty years ago Sunday afternoon was the recognised time for the Zulus to walk happily and freely in the streets, and it has been so ever since, until now.

"It was the universal afternoon off for domestic servants and there were naturally more of them about than at other time, but we never regarded them as a 'nuisance' Why should we? If they were good enough to cook our food and make our beds for six and a half days a week, they were surely good enough to walk out and enjoy the sunshine and each other's company for the remaining half-day.

"If the practice of arresting them on Sunday afternoon is to continue, those responsible for it will be transferred in time to other centres, but we who live here will be left with the legacy of bitterness and ill-will which they are creating, instead of our own tradition of mutual respect and good humour.

"I hope that the authorities will think again and let us 'live and let live,'" says Dr. Brookes.

Mr. Kannabiran Pillay Gets Married In India

Mr. Kanabiran M. Pillay of the Mercantile Printing Works and 'The Graphic,' who recently went to India has got married to Dr. Tirupurasundari, a novelist and authoress under the name "Lakshmi," and eldest daughter of Dr. and Mrs. S. Srinivasan of Trichinapoly, on Friday March 25. The marriage took place at the Bharat Samaj Shrine, Theosophical Society, Adyar, Madras. Mr. Pillay will be spending some time in Adyar where he is assisting Mr. Shri Ram of the Theosophical Society in organising a press for the publication of the Society's magazine.

Employer Receives Brotherhood Plaque

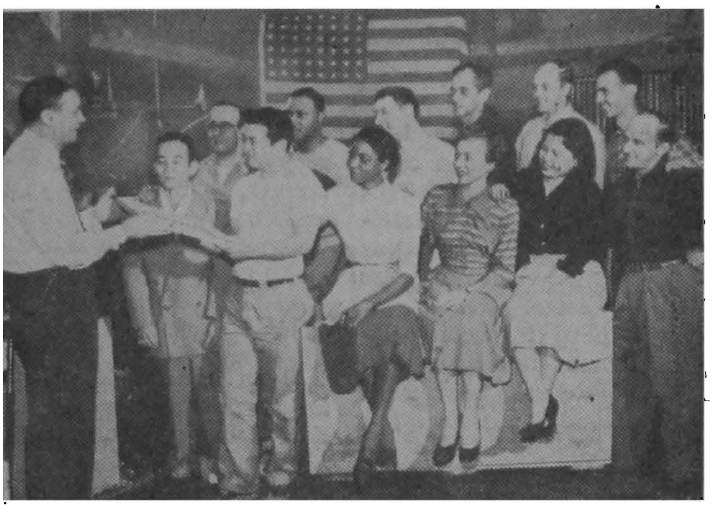

A symbol of brotherhood in the United States themselves, workers of the Bee Bindery, a Chicago, Illinois, book-binding firm, present a plaque to their employer, Art Blitstein, for promoting the spirit of brotherhood amongst his 80 employees. Fifteen nationalities are represented among the workers at the plant. Left to right, front row, are: Blitstein; Mort Morita, a Japanese; Elvira Williams, a Negro; Barbara Ficthenwald, of Austria; Helen Furukawa, of Hawaiian and Japanese ancestry; and Chester Draski, who is Polish. Left to right, back row, are: Paul Matsuda, Japanese; Philip Alex, of Greece; Arthur Holmes, Negro; Anthony Manno, Italian; Albert Faller of Swiss-German ancestry; Russell Marsh, English; and Peter Broustis, a Greek. Not present for the ceremony were representatives of Irish, Jewish, Chinese, and Lithuanian ancestry, also employed by the firm.—U.S.I.S.

DHIRUBHAI P. NAIK

Travel, Insurance & General Agent

Book with us for your travelling by Air, Sea or Land either to India or to any part of the world.

All types of Insurance—Life, Fire, Burglary, Riot, Storm, Accident, Plate Glass, etc.

Consult Us Free of Charge For Your Income Tax, Persona Tax, Writing Of Your Books, Trade Licences, Revenue Clearance Certificate, Passports And Immigration Matters.

Representative: National Mutual Life Asso. Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.

Telephone: 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

Cuticura

ANTISEPTIC OINTMENT

FOR SAFETY'S SAKE

A break in the skin is a 'way in' for germs! Apply Cuticura Ointment—quickly. To rapidly restore skin health. To combat infection. To allay soreness, and to keep the injury clean and comfortable while it heals

FOR CUTS AND SCRATCHES

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A. —By M. K. Gandhi 15/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar 2/6

Why Prohibition —By Kumarappa 1/-

A Nation Builder At Work By Pyarelal 1/6

Gandhi And Marx —By K. G. Mashruwala 2/8

Obtainable from: 'INDIAN OPINION,' P/Bag, Phoenix, Natal.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, March 21.

THE man who attempted to attack Mr. Nehru at Nagpur, Baburao, has been brought to Bombay for further investigation, as he had worked for several years at various places in Bombay State. Mr. Nagarwalla, Deputy Inspector-General of Police, Bombay, who had investigated the murder of Mahatma Gandhi, has been put in over-all charge of the investigation. The police are trying to find out whether this action on the part of Baburao was an action of a frustrated individual who wanted to draw the attention to his grievances or it was a deeply laid out plot on the part of any political party or group. According to present indications it seems that Babura is solely responsible for the attempted attack and no political party or group is involved in the matter. The police is expected to complete the investigation by March 26. In the meanwhile security measures have been tightened to protect the national leaders.

• •

The thumping victory that Congress has gained over the Communists in Andhra Legislative Assembly has brought to Congress a reward not only in the shape of increased national and international prestige, but also brought many splinter groups, parties and individuals to its fold. The Forward Bloc, started by Netaji Subhas Chandra Bose, has decided to merge with Congress and asked its members to join that organisation. Similarly Krishik Lok Party, one of the constituent parts of the United Congress Party that fought against the Communists in Andhra elections, has also decided to merge with Congress. Many splinter groups and individuals are resigning from other parties and joining Congress.

Some of the Praja-Socialist leaders were also conducting negotiations with top Congress leaders, in private, for the merger. But due to premature publicity given to the negotiations, chances of success have been marred. Lohia group in the Praja-Socialist Party has raised a hue and cry against merger. Acharya Narendra Dev and Shree Ashok Mehta have loudly denied the reports of merger moves. But the very vehemence of their denials confirm that the reports were not baseless and that, though the entire leadership of the Party may not be favouring such a merger, a group of Party leaders were trying to patch up with Congress and the thinking of many Party members has been directed towards a return to the Congress fold.

Shree Ashok Mehta and his followers have openly declared that the Party should co-operate actively with Congress. Shree Mehta has supported the move by Socialist corporators in Bombay Municipal Corporation to co-operate with Congress and to accept offices in various municipal committees. After a heated debate in the executive committee meeting of Bombay unit, Mehta group was able to pass a resolution favouring co-operation with the Congress. This brought forth the resignation of the secretaries. The tussle that has started in Bombay unit is expected to spread on a national level and may bring a split in the Party. The P.S.P. National Executive is to meet next week and the matter may come to a head.

After the acceptance of socialistic aim by Congress, the Socialists are facing a dilemma. They denounce Congress and say that Congress has not defined the "socialistic pattern of society" that it wants to usher in India and still only the Praja-Socialist Party is the real champion of socialism. The fact is that the P.S.P. has not yet declared clearly what they exactly mean by socialism. Many socialist leaders follow Acharya Vinobha Bhave who believes in persuasion and not legislation, to convert other people to one's own viewpoint. This means that these leaders do not want to establish socialism in India through legislation. The rank and file of the Party do not understand the difference between the Congress brand and the P.S.P. brand of socialism.

The lovers of true democracy, including Congressmen, do not wish that the P.S.P. should merge with Congress, as, after the merger, on the one side there will be monolithic Congress party on which the submerged Leftist groups can hardly make any impress; on the other a Communist party committed to totalitarian methods. A situation in which the only alternative to a permanent Congress rule will be Communism which cannot but viewed with alarm by every genuine democrat.

• •

Congress won elections in Andhra easily but is finding it difficult to choose a leader of the Congress Legislature Party in Andhra who can command the confidence of every group. The final party position in Andhra Legislature is: Congress 119, K.L.P. 22, Praja Party 5, Communists 15, P.S.P. 14 and Independents 22. With the merger of K.L.P., Congress commands an overall majority of 86 seats.

There were three contestants for the leadership of the Andhra Congress Legislature Party: Shree Prakasam, former Chief Minister, Shree Sanjiva Reddi, former deputy Chief Minister, and Shree Gopal Reddi. The Congress President, Shree Dhebarbhai, went to Andhra to persuade the Party members to elect the leader unanimously. The choice of the Congress High Command has fallen on Shree Gopal Reddi and Shree Dhebarbhai was able to persuade Shree Sanjiva Reddi to stand down in favour of Shree Gopal Reddi. But Shree Prakasam seemed to be firm in his stand and had asked the Congress High Command not to meddle and allow the Congress legislators freedom to choose their leader. But despite Shree Prakasam's efforts the legislators have bowed to the wishes of the High Command and elected Shree Gopal Reddi as their leader.

EARN

the big salaries which are paid to business executives who have reached their commanding positions because they have the required knowledge in financial administration. Their knowledge came from training You, also, can get to the

TOP

by taking The School of Accountancy Postal Courses, which include Accountancy, Secretaryship, Costing, Banking, Municipal Service, Building Societies, B.Com Degree. You will soon be on the road to a bigger

SALARY

if you write for The School's FREE 72-page book, "The Direct Way to Success", detailing the courses and giving you the successes of thousands of students

45 Years Successful Educational Service.

The School of Accountancy

ACCOUNTANCY HOUSE, 134 Fox St., Box 4592 (2), JOHANNESBURG. Also at, Box 2218, Cape Town, Box 1865, Durban, Box 95 Ladysmith, Natal.

Whenever, wherever infection threatens, doctors and nurses take elaborate antiseptic precautions. Nothing is left to chance. Almost every hospital and clinic, in Southern Africa, and in many countries overseas, relies on Dettol. This pleasant, non-poisonous fluid, deadly to germs, is harmless to the delicate human tissues the germs invade. In the home, as in the hospital, Dettol is the safe way to safety.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

9538-2

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
HINDU DHARMA—M. K. Gandhi	8	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashrnwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	5	0
TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
REBUILDING OUR VILLAGFS—M. K. Gandhi	3	

Obtainable from:

'Indian Opinion,'
P.Bag, Phoenix, Natal.

HIND SWARAJ OR INDIAN HOME RULE
By Gandhiji

Gandhiji says regarding it:

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate......It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an introductory essay by Mahadev Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:
'Indian Opinion', P. Bag, Phoenix, Natal.

BOOKS FOR SALE

UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
INTERNATIONAL SHORT STORIES —The best from 23 countries	17	6

Obtainable from:

INDIAN OPINION,
P. Bag, Phoenix, Natal.

Seven Months With Mahatma Gandhi
Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22
By Krishnadas
Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: ;I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with......The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals."

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:
'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

BOOKS FOR SALE

Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Public Finance and Our Poverty Gandhiji	3	0
Hindu Dharma—Gandhiji	8	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.1)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

C/O INDIAN OPINION,
P. Bag, Phoenix, Natal.

Phones: 29121/3 (Switchboard) 24179 (Manager)
Cables & Tel. Add: "PROSPERITY" (All Branches)
P.O. Box 2157
(Established 1927

Premier Produce Co. (Pty) Ltd.

General Wholesale Merchants
EXPORTERS AND IMPORTERS

Buyers and large Stockists of all kinds of Indian and European Groceries, Provisions, Soaps, Oils, Grains, Beans, Peas, Kaffircorn, Malt, Maize, Maize Products, Wheat, Wheaten Products, Crockery, Hardware and also Coal of all types.

All enquiries for Export and Import to the Head-Office.
Head-Office: "PREMIER HOUSE"
364 Pine Street, Durban.

also at

JOHANNESBURG
Phones: 34-3554/5
P.O. Box 200, Fordsburg,
62, Crown Road,
Fordsburg, Johannesburg.

BENONI
Benoni Coal Site
Phone 54-1813,
Rangeview Coal Sites—54-2205
P.O. Box 392, Benoni.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

JUST ARRIVED

Gold Striped Fancy Nylons 48"	12/6 yd.
Spotted Georgettes 45"	4/6 yd.
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades	4/11 yd.
Bordered Georgettes All Shades 45"	3/11 yd.
Embossed Georgettes 45"	5/11 yd.
Coloured Georgettes 45"	3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery- £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.
Insure with "THE OLD MUTUAL" your friend for Life— The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760, JOHANNESBURG.
Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-8885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street, JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયુ.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૧૩

તા. ૧ એપ્રીલ, ૧૯૫૫.

છુટક નકલ પેની ૬.

દર શુક્રવારે બહાર પડે છે

★

આપણે સાહિત્ય, કલા અને સંસ્કૃતિની વાતો કરીએ છીએ, એ બધું સારૂં છે; એ વિનાનો મનુષ્ય બે પગાળા પશુ જેવો છે, એ ખરૂં; પણ ધર્મભાવના એ ત્રણેની જનેતા છે એ રખે ભુલીએ. ભારતીય સંસ્કૃતિની એ ત્રણે સિદ્ધિઓમાં આપણે ગૌરવ અનુભવીએ છીએ, પણ એ ત્રણે ધર્મભાવનાના ધાવણે પોષાઇ છે ને પાંગરી છે. એના ભાવિ વિકાસ માટે પણ એને પોષણ જોઇશે. ધર્મભાવનાના વહેતા પ્રવાહના પોષણ વિના સાહિત્ય, કલા અને સંસ્કૃતિનો અધઃપાત અને વિનાશ થશે. ધર્મવિમુખી સાહિત્ય સંસ્કારો ઉન્નતિના નહિ પણ અવનતિનાં સાધન થયાં છે ને થશે.

ઇશ્વર એ માનવીની કલ્પના માત્ર છે, એવી નાસ્તિકોની માન્યતા હવે ટકી રહી શકતી નથી. આધુનિક વિજ્ઞાનની છેલ્લી શોધોએ સિદ્ધ કર્યું છે કે વિજ્ઞાનની ટોચે પહોંચ્યા પછી કોઇ એવી અગમ્યતાનો ભાસ થાય છે કે જેમાં ઇશ્વરી શક્તિ સ્વીકાર્યે જ છુટકો છે. એટલે આગળ વધીને આપણે પાછા આવીએ અને વિવેક દૃષ્ટિથી વિચારીએ તો આપણે મંદિરો, ને ધર્મસ્થાનોનું મહત્વ સમજી શકીએ, અને મસ્તક નમાવીએ. ભાવવાચક નામના નિબંધો ને પુસ્તકો લખાય, પણ વિશાળ જનસમુદાયને માટે એ ધર્મની ભાવના પ્રગટાવી ન શકે. ભાવવાચક મંતવ્યો ટકી રહેવાં મુશ્કેલ હોય છે. જેમ ફુલરોપને જમીન, પાણીનો સ્થુલાધાર જોઇએ છે તેમ ધર્મભાવનાના વિકાસને પ્રત્યક્ષ દેવદર્શનની જરૂર છે. મનુષ્યહૃદયમાં ધર્મજાગૃતિ કાયમ રાખવા માટે દર્શન, શ્રવણ, પઠનપાઠન, દેવપુજન–અર્ચન જરૂરી છે, અને તેથી તે ચાલુ રહેવાં જોઇએ.

રાજાજી.

★

ફાધર હડલસ્ટનનો સંદેશો

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની આઠમી વાર્ષીક પ્રાંતિક કોન્ફરન્સ, જે ગયા વીક એન્ડમાં ડરબનમાં મળી હતી, તેનું ઉદ્‌ઘાટન કરવાનું રેવરન્ડ ફાધર હડલસ્ટનને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતુ પરંતુ તેઓ જાતે હાજર થઇ શક્યા નહોતા. તેમનું લેખીત ભાષણ કોન્ફરન્સ સમક્ષ વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યું હતું. ફાધર હડલસ્ટને તેમાં જણાવ્યું હતુ કે:

"આપણે સઘળા જેઓ આઝાદી ચાહનારા છીએ તેઓએ સિદ્ધાંતની સઘળી બાબતોમાં આજેજ સંગઠીત થઇ ઉભવાની ઘણીજ જરૂર છે.... મારી સંપૂર્ણ ખાત્રી છે કે સરકાર માનવ સ્વાતંત્ર્યના અમુક મૂળ સિદ્ધાંતોનો પાયો હલાવીને દક્ષિણ આફ્રિકાના બીન-ગોરાઓને જમાનાઓ સુધી ગુલામીની બેડીઓ પહેરાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. અને તેમ છતાં તે તેવા પોતાના સાથીઓનેજ નહિ પરંતુ ઘણા પોતાને ઉદાર કહેવડાવતા યુરોપીયનોને પણ ફરી ફરીને સફળતાથી મનાવી રહી છે કે તેની નીતી આ દેશની સઘળી જાતીઓને ખરો લાભ કરનારી છે. એવી રીતેજ વેસ્ટર્ન એરીયાઝ રીમુવલ સ્કીમને સ્લમો દુર કરવાના એક પરોપકારી કાર્ય તરીકે ગણાવવામાં આવી રહી છે; મેડોલેન્ડઝને પૃથ્વીપરના સ્વર્ગ તરીકે ગણાવવામાં આવી રહ્યું છે, જેઓ તેનો વિરોધ કરી રહ્યા છે તેઓને પોતાના અંગત લાભો જોનારા અનીતીમાન અને અપ્રમાણીક ચળવળીયાઓ તરીકે ગણી કાઢવામાં આવી રહ્યા છે. એજ રીતે બાન્ટુ એજ્યુકેશન એકટને પણ આફ્રિકનોની કેળવણી માટે એક પ્રગતીમાન પગલું ગણાવવામાં આવે છે અને મીશનરીઓ તરફથી ધરાવવામાં આવી રહેલા જરીપુરાણા અંકુશના કરતાં તેને વધારે ઉદાર ગણાવવામાં આવે છે અને આફ્રિકનોને સઘળા જીવન વ્યવહારમાં વધારે બહોળી તકો આપનારૂં ગણાવવામાં આવી રહ્યું છે. એજ રીતે આખી એપાર્ટહેડની નીતી અને તેને લગતા સઘળા કાયદાઓના અમલને આત્મવિકાસને અડચણ કરનાર નહિ પરંતુ મદદ કરનાર તરીકે ગણાવવામાં આવે છે. એટલા અપવાદ સાથે કે એવો આત્મવિકાસ પ્રત્યેક જાતીએ પોતપોતાના ઇલાયદા લત્તામાંજ કરવો જોઇએ.

અને આ દેશના અંગ્રેજી અખબારો, જે તેઓ "એપાર્ટહેડની સકારાત્મક બાજુ" તરીકે ઓળખાવી રહ્યા છે, તેને ખુશીથી જાહેરાત આપી રહ્યા છે. ૬૦૦૦૦ લોકોને પોતાના ઘરોમાંથી જબરદસ્તીથી કાઢી મુકવાના પગલાંને સ્લમ દુર કરનારૂં પગલું ગણી ગોરાઓ પોતાના અંતઃકરણને સંતોષી રહ્યા છે. આફ્રિકનોની કેળવણી ઉદાર વિચારો ધરાવનારા તુંડમીજાજી મીશનરીઓને બદલે હવે આફ્રિકનોને પીછાણનારા "નિષ્ણાતો"ના હાથમાં રહેશે એમ દક્ષિણ આફ્રિકાના એકંદર ગોરા પોતાના મનને સંતોષી રહ્યા છે. વળી હીંદી સવાલ પણ ગ્રુપ એરીયાઝની દરખાસ્તોની વધારે બહોળી જાળમાં પકડાઇ જવાથી તેનાપર અંકુશ મુકવો વધારે સહેલો થઇ પડશે એ પણ એક સંતોષની વાત ગણી લેવામાં આવે છે અને આપણે એ પણ સ્વિકારી લેતાં સંકોચાવું નહિ જોઇએ કે સરકારની આ નીતીના પક્ષમાં બીન-ગોરાઓને પણ સફળતાથી ભોળવવામાં આવી રહ્યા છે. કોંગ્રેસને ઉતારી પાડવાને તેના તરફ બેદીલી બતાવવાને અને સરકારની નીતી અનિવાર્ય તરીકે સ્વિકારી લેવાને દોરવામાં આવી રહ્યા છે.

અને આ સઘળું થવાનું કારણ શું? એજ કે લોકોને સિદ્ધાંતની વસ્તુ ભૂલી જવાને ભુલાવામાં નાખવામાં આવી રહ્યા છે. આ ઓછામાં ઓછી મારી માન્યતા છે. અને મને લાગે છે કે તમારી કોંગ્રેસનું મુખ્ય કામ–જેને માટે તમે ખાસ લાયક છો–તે એ સિદ્ધાંતો, કે જેના ઉપર આઝાદીનો આધાર રહેલો છે અને રહેવો જોઇએ, તેને ફરી ફરીને ઠસાવવાનું છે.

આ કામને માટે તમે ખાસ લાયક છો એમ કહેવાનું કારણ તમારો પોતાનો ઇતિહાસ છે. આ બાબતમાં હીંદમાં જે બની ગયું તે છે; જે મહાન પ્રાચીન સુધારાના તમે વારસદારો છો તે છે. વળી એ પણ છે કે તમે દક્ષિણ આફ્રિકાના નાગરીકો છો કે જેનું ભવિષ્ય આ દેશમાં રહેલું છે. અને મારી ખાત્રી છે કે એ ભવિષ્યને માટે તમારે મહાન ફાળો આપવાનો છે." પરંતુ મારે એક ચેતવણી આપવી જોઇએ. હું માનું છું કે આપણામાંના કોઇ પણ જે સત્ય અને ન્યાયના આ સિદ્ધાતોમાં માનનારા છે તેઓએ દુઃખો ઉઠાવવા અને ભોગો આપવા તઇયાર થવુંજ પડશે. આપણા મીત્રોમાં આપણે વિષે ગેરસમજુતીઓ થાય એ પણ સહન કરવું પડશે. ભયંકર દિવસોને માટે અને નિરાશ થઇ જવાય એવી સ્થિતિને માટે પણ તઇયાર રહેવું પડશે.

પરંતુ ભાવિ લડનારા સઘળા લોકોને આ વસ્તુઓ હમેશાં સહન કરવી પડેલી છે. એ સઘળાના બદલા તરીકે ભાવિ સંતાનોના આપણને આશિર્વાદ મળશે.

આકાશ જ્યારે વાદળાંઓથી વધારે ને વધારે કાળું દેખાતું હોય અને સમુદ્રના મોજાં ભયંકર બનતાં જાય. એ અંધકાર ઉષઃકાળ પડવાનો અવકાશ છે. એ તોફાન ઘેલાં બનેલા માનવીઓના અશક્ય વસ્તુ સાધવાના પ્રયત્નોના ફાંફાં છે. વિજય આવશે કે એ વિષે કહી શકાતું નથી. પરંતુ તેને માટે આપણે મહેનત કરવી પડશે."

Phone 22905 Tel. ADD. : "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES
33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન રગ્સ. બ્લાન્કેટસ—બધી બાબતો માટે જાત જાતનો માલ. તેમજ ક્રેપડીચીન જ્યોરજેટ સાડીઓ વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
ફોન : ૩૩–૨૬૫૧

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

મુસાફરી. વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા, યોર્કશાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

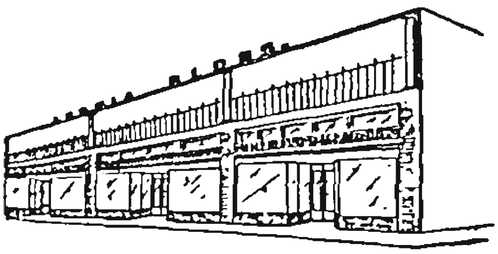

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરેટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઈનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકલ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેસ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડ્રેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માલ રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૧ એપ્રીલ, ૧૯૫૫.

નેતાઓએ ઝનાનામાંથી બહાર નીકળવું જોઈએ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની આઠમી વાર્ષીક કોન્ફરન્સ ગયા વીકએન્ડના ડરબનમાં મળી હતી. ફાધર હડલસ્ટન, કેનન કોલીન્સ અને બીજાઓના સંદેશાઓ ઉપરંત્ તેમાં બીજું કંઈ પણ આકર્ષક નહોતું. આપણું પોતાનુંજ ઘર જ્યારે સળગી રહ્યું છે ત્યારે આંતર રાષ્ટ્રિય રાજકારણમાં માથું મારવાનો અમે કંઈ પણ અર્થ જોતા નથી તેમ તેવું કરવાની કશી જરૂર પણ જોતા નથી. અન્ય દેશોના કરતાં આપણી સ્થિતિ આ દેશમાં તદ્દન જુદી છે. આપણું પોતાનુંજ સંભાળવાથી આપણે હીંદ પ્રત્યેનીજ નહિ પરંતુ બહારની દુનીયા પ્રત્યેની આપણી ફરજ આપણે બજાવેલી ગણાશે. હજુ તો આપણે પહેલાં પગથીયાં પણ ચઢી નથી શકયા ત્યાં દાદરપર કુદકો મારવાની અભિલાષા સેવી રહ્યા છીએ, જે ઘણી જોખમભરેલી વસ્તુ ગણાય. ડહાપણભરેલું તો એ ગણાય કે એક એક પગલું ભરીએ. આજે આપણા મનુષ્યત્વના છેલ્લાં ટીપાંનો પણ નાશ કરી નાખનારા કાયદાઓની એવી પરંપરા ચાલી રહી છે કે લોકોની જાણ માટે તેનો અર્થ કરવા બેસીએ તો બહારની દુનીયામાં શું ચાલી રહ્યું છે તેનો વિચાર કરવા નીચે આપણને પુરસદ ન રહે. બહારની દુનીયાની સરખામણીમાં આપણે તો સાવ અપંગ જેવા છીએ.

પ્રમુખનું ભાષણ ખાલી શબ્દોના પ્રયોગ અને ખોટી ડંફાશોથી ભરેલું છે. આપણા પક્ષમાં એક પણ જીત આપણે ગણાવી શકતા નથી. આપણે હારતા આવેલા છીએ અને હારી રહેલા છીએ. પીપલ્સ રેજીસ્ટ્રેશન એક્ટ, ગ્રૂપ એરીયાઝ એક્ટ, બાન્ટુ એજ્યુકેશન એક્ટ, પબ્લીક સેફ્ટી એક્ટ, ક્રીમીનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ અને બીજા અનેક કાયદાપોથીએ ચઢી ગયેલા અને ઘડાઇ રહેલા કાયદાઓ નાબુદ કરવાની કેવળ માગણી કરવાથી કશું વળવાનું નથી. દુનીયાની કોઇ પણ સરકાર માત્ર કહેવાથીજ એવા કાયદા નાબુદ કરી નાખતી નથી. લોકોએ તેની સામે સખત લડત કરવી પડેલી છે, મહાન ભોગો આપવા પડેલા છે અને અસિમ કષ્ટો સહન કરવા પડેલાં છે. આપણે મોટી ડંફાશો મારવા સિવાય પ્રમાણમાં હજુ કશું કરેલું નથી. અને એ ડંફાશો એટલે સુધી મારેલી છે કે સરકાર હવે તેને ટેવાઇ ગઇ છે અને પોતાનો કુટિલ કાર્યક્રમ નિર્ભયતાથી અને કંઈ પણ દખલગીરી વિના આગળ ચલાવી રહી છે.

માર્ગ દર્શન

કોમને આજે માર્ગ દર્શનની જરૂર છે અને તે પણ મોઢાંનોજ નહિ પરંતુ પ્રત્યક્ષ દાખલાથી. વેસ્ટર્ન એરીયાઝના સંબંધમાં અત્યાર સુધી આપણે સરકારને નમતું આપેલું છે, એજ વસ્તુ ગ્રૂપ એરીયાઝ એક્ટને વિષે થઇ રહી છે અને હાલ પીપલ્સ રેજીસ્ટ્રેશન એક્ટના અમલને વિષે થઇ રહી છે. આખા દેશે એ કાયદાને લોકશાસનના સિદ્ધાંત વિરૂદ્ધ હોવાનું ઠરાવી વખોડી કાઢેલો છે. પરંતુ સૌ કોઇ ધીમે ધીમે તેને તાબે થઇ રહ્યા છે. તેમાં દોષ જેઓ તેને તાબે થઇ રહ્યા છે તેઓનો નથી. યોગ્ય માર્ગ દર્શન વિના સાધારણ માણસ નિરાધાર છે. માર્ગદર્શન પણ ડહાપણભરેલું હોવું જોઇએ. ઉશ્કેરાયેલી લાગણીથી ઉછાછળાપણાથી અપાવું નહિ જોઇએ. પરંતુ પુખ્ત વિચાર કર્યા બાદ, સઘળા સંજોગો અને પરિણામોનો પુરેપુરો ખ્યાલ કર્યા બાદ અપાવું જોઇએ. અમે ઉછાછળું પગલું લેવામાં માનતા નથી. એક કાયદો આપણને અન્યાયી અને અનીતી ભરેલો લાગતો હોય તો ઓછામાં ઓછા નેતાઓએ તો તેની સામે લડવુજ જોઇએ અને એ રીતે લોકોને દાખલો બેસાડવો જોઈએ. લોકો તઈયાર થાય ત્યાં સુધી તેઓએ રાહ જોવી નહિ જોઇએ. લોકો તો વખત આવ્યે નેતાઓની પાછળ ચાલશે. જો નેતાઓ પોતેજ તેઓની પાસેથી માંગવામાં આવતા ભોગો આંપવા તઇયાર ન હોય તો મોટી ડંફાશો મારવાનું છોડી દઈ લાગ આવે ત્યાં સુધી મૌન સેવવું જોઇએ. પ્રતિબંધીત થએલા નેતાઓ ઝનાનામાં ભરાઇ બેઠેલા છે એ અત્યંત શોચનીય છે. તેઓએ બહાર આવી નિર્ભયતાથી અને હીંમતથી લોકોને દોરવણી આપવી જોઈએ.

ધાર્મીક શિક્ષણ

હિંદીઓની નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ આપવાના સવાલનો ઉકેલ થઇ ગયો એમ અમે માન્યું હતું. અમને જોઇને સખેદ આશ્ચર્ય થયું છે કે તેનો ઉકેલ હજુ આવેલો નથી અને જે સ્થળેથી વિરોધની જરાયે આશા સરખી પણ નહિ રખાવી જોઇએ તેવું સ્થળ-નાટાલ-ઈન્ડિઅન ટીચર્સ સોસાયટીના સભ્યો તરફથી તેનો વિરોધ થઇ રહ્યો છે. તેઓ હીંદીઓની નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ દાખલ થાય તેમ નથી ઇચ્છતા. આજે જે નૈતિક શિક્ષણ અપાઇ રહ્યું છે તેને તેઓ પુરતું ગણે છે. શું નૈતિક શિક્ષણ ખરેખર કશું અપાય છે ખરૂં? શું એ ખરૂં નથી કે એ સમય દરમીયાન વિદ્યાર્થીઓ પોતાનો સમય નકામો ગાળે છે અને શિક્ષકો બીડીઓ પીવા કે એવા કંઈ બીજા કાર્યમાં ગાળે છે? શિક્ષકો પાસેથી વિદ્યાર્થીઓ એજ નૈતિક શિક્ષણ શું નથી પામતા? અમે કબુલ કરીએ છીએ કે તેમાં અપવાદો હશે. પરંતુ શું એ ખરૂં નથી કે સામાન્ય નીયમ એવો છે?

શિક્ષકો એ હકીકત ભૂલી જતા જણાય છે કે તેઓનો ધંધો તેઓના ઉપર તેઓના હાથ નીચે મુકાએલા વિદ્યાર્થીઓનું ચારિત્ર ઘડવાની મોટી જવાબદારી મુકે છે. અને તેથી જે વસ્તુઓ વિદ્યાર્થીઓએ ગ્રહણ નહિ કરવી જોઇએ તેવી વસ્તુઓનો તેઓએ જાતે ત્યાગ કરવા પુરતો સંયમ પાળતાં શીખવું જોઇએ. શિક્ષકોની એક માત્ર ફરજ વિદ્યાર્થીઓને લખતાં વાંચતાં શિખવવાનીજ છે અને એ સિવાય બીજી કશી નથી, એ ભૂલ ભરેલી માન્યતા છે. એટલે શિક્ષકોએ તો નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ આપવાનો વિરોધ નજ કરવો જોઇએ. બેશક અહિ અમે ધર્મનો સંકુચિત અર્થ નથી કરતા. તેનો બહોળામાં બહોળો અર્થ કરીએ છીએ. તેને માટે શિક્ષકોપર પોતાના ધર્મ ઉપરાંત અન્ય ધર્મોના મુળ સિદ્ધાંતોનો અભ્યાસ કરવાનો બોજો જરૂર આવી પડશે. શું એ બોજામાંથી છટકવાને તેઓ આ વિરોધ કરી રહ્યા છે? બાળકો પોતાના ઘરોમ ભલે પોતાના ધર્મનું શિક્ષણ લે પરંતુ નિશાળોમાં તો સઘળા ધર્મોના મુળ સિદ્ધાંતો અને સઘળા ધર્મો પ્રત્યે સમભાવ રાખતા શીખવવામાં આવવું જોઇએ. અમે ધારીએ છીએ કે શિક્ષકોએ આ બાબતનો ઉંડો વિચાર કરવો જોઇએ અને પોતાની વલણ બદલવી જોઇએ.

નોંધ

કેપની ટ્રેનોમાં સેગ્રેગેશન

કેપના લાંગા સ્ટેશને જુલીયા કુમાલા નામની આફ્રિકન સ્ત્રીએ જાણી કરીને યુરોપીયના માટે રાખવામાં આવેલા ખાસ રેલવે કોચનો ઉપયોગ કર્યો હોવાના આરોપ માટે તેને ગુનેગાર ઠરાવી કેપની મેજીસ્ટ્રેટ કોર્ટમા પા. ૧૦નો દંડ અથવા એક માસની જેલની સજા થઇ છે.

જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ફેબ્રુઆરી તા. ૧૬મીના કુમાલા અને બીજા ૨૭ આફ્રિકનો યુરોપીયનના કોચમાં ચઢયા હતા. એ બધાના કેસોની તપાસ જુદી જુદી ચાલી રહી છે.

કુમાલાએ કહ્યું કે તે એ કોચપર ચઢી ત્યારે બીજા બધા કોચો ભરેલા

હતાં. અને જો તે ટ્રેન ચુકી જાય તો તેની નોકરી ચાલી જવાનો સંભવ હતો.

મેજીસ્ટ્રેટ મી. જે ટી. મેલહર્બેએ કહ્યું કે, મને સંતોષ થયો છે કે ફ્માલા જાણી કરીને યુરોપીયનના ડોચમાં ચઢી હતી અને તેને ચાલી જવાનું કહેવામાં આવ્યું ત્યારે તે ચાલી નહોતી ગઇ. અને તેથી ગાર્ડે તેને તેમજ બીજા બીન-યુરોપીયન ઉતારૂઓને ડબામાં પુરી દીધા હતા. મી. મેલહર્બેએ કહ્યું કે આમ કરવામાં બીન-યુરોપીયનોનો હેતુ શું હતો એ કહી શકાતું નથી પરંતુ જ્યારે ૨૮ જણ એકસાથે એવું કરે ત્યારે તેની પાછળ કંઇક હેતુ હોવોજ જોઇએ.

મી. સેમ ખાન, જે આરોપીના વકીલ હતા. તેમણે મેજીસ્ટ્રેટના ચુકાદા સામે અપીલ નોંધાવી હતી. બાકીના ૨૭ જણનો કેસ આ કેસનો નિર્ણય થતાં સુધી મુલતવી રહ્યો છે.

ઇસ્ટ આફ્રિકામાં ગુજરાતી બેનોનું કાર્ય

ઇસ્ટ આફ્રીકાની ઇન્ડિઅન વીમેન્સ એસોસીએશન તરફથી અમને "નીલોત્રી"નો પહેલો વાર્ષીક અંક અવલોકનાર્થે મળ્યો છે એ અંકમાં એસોસીએશનના મકાનનું ચિત્ર જોઇ અમને ત્યાંની બેનો જે કાર્ય કરી રહી છે તેનો કાંઇક ખ્યાલ આવ્યો. અને ફક્ત બાર વર્ષની સંસ્થાની કારકીર્દી જાણી ત્યાંની બેનોના કાર્ય માટે અમને માન થયું. બાર વર્ષમાં સંસ્થાએ પોતાનું પુસ્તકાલય, મકાન વિગેરે ઉપરાંત આ વાર્ષીક અંક કાઢી સ્ત્રીઓનામાં વેગ લાવવા જે પ્રયત્ન કર્યો છે તે ઘણો સ્તુત્ય છે. અંકમાં આકર્ષે એવો શ્રીમતી શારદાબેન મહેતાનો સુંદર સંદેશો છે, જે બેનો માટે ઘણોજ મનનીય છે. તે ઉપરાંત આફ્રીકાની મૂળ જાતી પ્રત્યે હીંદીઓનો કેવો વર્તાવ હોવો જોઇએ તેના પણ કેટલાક સૂચનો લેખકો અને સંદેશાઓ મોકલનાર તરફથી થયા છે, એ પણ ધ્યાન ખેંચનારી બીના છે. "નીલોત્રી" દળદાર પુસ્તીકા છે. ઘણીવાર આફ્રીકામાં વસતા લેખકો વાર્તા કે લેખો લખતાં હીંદની ભુમીમાં વિચરતા હોય છે. અને હીંદના ગામો, હીંદના રસ્તા, રસ્મો વિગેરેને અને રહેણી કરણીને વાર્તામાં આલેખે છે. એ એક ત્રુટી જણાય આ અંકમાં. એ ત્રણ વાર્તાઓ યા લેખો આફ્રીકાની ભુમીમાં વિચરતા અને તેનાજ પ્રશ્નોને ઉકેલતા લખાયલાં છે એ એક સુંદર બીના છે. ફોટાઓ, ચિત્રો વિગેરે પણ આફ્રિકાનો ખ્યાલ આપતા હોવાથી આફ્રીકાનો આ અંક દિપી ઉઠે છે. આવી સુંદર મહેનત ઉઠાવવા માટે સંચાલક બેનોને ધન્યવાદ આપતાં અમને આનંદ થાય છે. અમે ઇચ્છીએ છીએ કે અહીંની બેનો તેનો કાંઇક દાખલો લઇ આ દેશમાં પણ પ્રગતી કરે. અહીં પણ એમ. એ. અને બી એ. થએલી સુશિક્ષિત બેનો છે. અને નાણાની છોળો અહીં પણ ઉડે છે. બેનો જાગે.

ડરબનમાં સોનીની દુકાનપર ધોળે દિવસે ધાડ

ડરબનની મદ્રેસા આરકેડમાં ગયા અઠવાડીયાના ગુરૂવારે નથ્થુભાઇ દેવજીના પુત્ર શ્રી. જે. નથ્થુની દુકાનમાં સાંજે ચાર વાગ્યાના સુમારે એક સારા કપડાં પહેરેલો યુરોપીયન અને બે હીંદીઓ દાખલ થયા અને પા. ૧૫૦૦ જેટલી કીમતના દાગીના ઉચાપત કરી ગયા. યુરોપીયનની બગલમાં એક કાગળમાં વીંટેલું લોઢું હતું તેનાથી દુકાનના માલીકને મારી ગળે ફાંસો અને મોઢે ડુચો માર્યો, તેના એસીસ્ટન્ટ મી. પી. સુકાંથીને બે હીંદીઓએ રીવોલ્વરથી ઠાર કરવાની ધમકી આપી અને તેને પણ માર મારી બાંધી દીધો. પછી માલ સુટકેસમાં ભરી ચાલ્યા ગયા. માલીકે જેમ તેમ કરી ટેલીફોન જે છુપી જગ્યાએ હતો ત્યાં પહોંચી વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટમાં જ્યાં પોતાના પિતાશ્રી શ્રી. નથ્થુભાઇ અને તેમના ભાઇઓ હતા તેમને ટેલીફોન કર્યો. તેઓ તુરતજ આવી ગયા અને તેમને છોડયા. માથાની પાછળ ઘા લાગવાથી લોહી લોહાણ હતા અને ગળે ફાંસો દેવાયો હોવાથી બોલી પણ શકાતું નહોતું. તુરત દાક્તરી સારવાર કરવામાં આવી હતી.

ઇલાયદા પરંતુ સમાન?

ગયા વર્ષની આખરીમાં રેન્ડફન્ટીનના નેશનલીસ્ટ એમ. પી. ડો. એન ડાયડેરીક્સે યુનાઇટેડ સ્ટેટસની સફર કરી હતી. અહિં આવવાને પાછા ફરતાં તેમણે લોસ એન્જલેસ ખાતે એક નિવેદન કર્યું હતું જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે નેશનલીસ્ટ પાર્ટી જે કરવા મથી રહી છે તે યુનાઇટેડ સ્ટેટસના ઘણા સમજુ સધર્નરોની વલણમાં જોવામાં આવી રહ્યું છે. અમે રંગવર્ણી અને ગોરાઓ માટે ઇલાયદું પરંતુ સમાન નાગરીકત્વ સ્થાપવા માંગીએ છીએ...નેશનલીસ્ટ પાર્ટીની પાસે ઇલાયદી પરંતુ સમાન નિશાળો સ્થાપવાની યોજના છે." ડો. ડાયડેરીક્સની કહેવાની મતલબ એ હતી કે "સમજુ સધર્નરો"ની જેમ તેમની પાર્ટી જીવનના સઘળાં ક્ષેત્રોમાં ઇલાયદાપણું પરંતુ સમાનતા દાખલ કરવા માગે છે. લોસ એન્જલેસના લોકોને ભાગ્યેજ ખબર હશે કે ડો. ડાયડ્રેક્સની પાર્ટીએ બાર માસની ટુંકી મુદત ઉપરજ એક સેપરેટ એમીનીટીઝ એકટ પસાર કર્યો હતો જે ઇલાયદા સગવડોને કાયદેસર ઠરાવનારો હતો પરંતુ એ સગવડો સમાન નહોતી. એટલે એ લોકોએ ડો. ડાયડ્રેક્સ જે કહે તે ફકત માની લેવાનું હતું. પરંતુ એ મુદ્દાને આપણે પડતો મુકીશું. જે અગત્યની વાત છે તે એ કે "ઇલાયદું પણ સમાન"નું સુત્ર એવું છે કે જેમાં અમેરીકાના કેટલાક સધર્નરો અને દક્ષિણ આફ્રિકાના નેશનલીસ્ટો માને છે એટલુંજ નહિ પરંતુ ધીમે ધીમે તેનાથી દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરા તેમજ કેટલાક આફ્રિકનો પણ એટલા અંજાવા લાગ્યા છે કે સરકારની સામેનો તેઓનો વિરોધ ઘટવા લાગ્યો છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરા એવું માનવાનો ઢોંગ કરી રહ્યા છે કે એક વખત ઇલાયદાપણું સ્થપાઇ જાય તો છેવટે સમાનતા પણ સ્થપાઇ જશે. આ ઢોંગે હસ્તી ધરાવી રહેલા અન્યાયના તેજ પર પડદો નાખી દીધેલો છે અને ભવિષ્યમાં બધું સુધરી જશે એ આશાએ હાલના ખોટાં કાર્યોને તેઓની પાસે સ્વિકારાવી રહ્યો છે. એવીજ રીતે કેટલાક આફ્રિકનો પણ એવું માની રહ્યા છે કે આજે જે સહન કરવાનું તેઓને કહી રહેવામાં આવ્યું છે તેનો અંતે અર્થ એવો થશે કે પોતાના કોઇક ઇલાયદા સમાજમાં તેઓ પોતાનું સંપુર્ણ વ્યક્તિત્વ છુટથી ખીલવી શકશે. આ વિચાર શ્રેણી આગળ વધે તે પહેલાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં આ ઇલાયદી સગવડોએ અત્યાર સુધીમાં કેટલી સમાનતા આણેલી છે તે તપાસી જોવું યોગ્ય ગણાશે.

ડો. ડાયડ્રેક્સે શિક્ષણનો ખાસ ઉલ્લેખ કર્યો હતો તેથી આપણે તેનાથી શરૂઆત કરીએ. ૧૯૫૧માં નિશાળે જવાની વયના ૯૭.૬ ટકા યુરોપીયન છોકરાંઓ નિશાળમાં હતા. ૧૯૫૪માં ૪૧ ટકા આફ્રિકન છોકરાંઓ નિશાળમાં હતા. ૧૯૫૧માં પ્રત્યેક યુરોપીયન વિદ્યાર્થી ઉપર વાર્ષીક પા. ૪૪નો ખર્ચ થયો હતો. ૧૯૫૪માં પ્રત્યેક આફ્રિકન વિદ્યાર્થી ઉપર વાર્ષીક પા. ૯નો ખર્ચ થયો હતો. તેમ છતાં ૧૯૫૪માં આફ્રિકનો માટે "બાન્ટુ એજ્યુકેશન"ની તદન ઇલાયદી પ્રથા દાખલ કરવામાં આવી ત્યારે નેશનલીસ્ટ સરકારે આફ્રિકનોના શિક્ષણ પર સામાન્ય આવકમાંથી થતો ખર્ચ એટલેથી અટકાવી દીધો અને એવું સ્પષ્ટ કરી દીધું કે હવે પછી તેઓના શિક્ષણપરનો વધારાનો ખર્ચ આફ્રિકન કર ભરનારાના પોતાના ગજવામાંથી કાઢવામાં આવશે. આફ્રિકનોનું શિક્ષણ આજે "ઇલાયદું" ભલે હોય પરંતુ સમાન તો નથીજ. વળી એ પણ એટલુંજ સ્પષ્ટ છે કે ડો. વરવુઅર્ડની ઉત્સાહી દોરવણીથી આફ્રિકનોનું શિક્ષણ હવે વધારે ને વધારે "ઇલાયદું" થશે અને અન્ય વર્ગોના કરતાં ભિન્ન હશે, પરંતુ નાણાકીય પ્રતિબંધો એવાં મુકાશે કે જેથી તેની સમાનતાની માત્રા ઓછીને ઓછી થતી જશે.

પરંતુ શિક્ષણ તો એકજ ક્ષેત્ર છે કે જેમાં ઇલાયદાપણા સાથે સમાનતા નથી આવી પરંતુ અસામનતા આવેલી છે. પ્રાંતિક સરકારો જુદા જુદા લોકોને માટે જુદી જુદી ઇસ્પીતાલો કરે છે એટલુંજ નહિ પરંતુ ઘણીવાર તદન જુદા લત્તાઓમાં તદન જુદી ઇસ્પીતાલો કરે છે. પરંતુ આ ઇસ્પીતાલો બીજા વર્ગો માટેની ઇસ્પીતાલો કરતાં ભલે ગમે તેટલી દુર હોય, એ લત્તો ભલે આફ્રિકનનોજ હોય અને ઇસ્પીતાલ પણ આફ્રિકનો માટે જ હોય છતાં આફ્રિકન નર્સોને મળતો પગાર એક પણ દાખલામાં યુરોપીયન નર્સના જેટલો નહિ હોય, તેમ ખાટલા પણ વસતીના પ્રમાણમાં આફ્રિકનોને માટે યુરોપીયનોના જેટલા નહિ હોય. અને એજ પ્રમાણે બધી અન્ય બાબતોમાં મ્યુનીસીપાલીટીઓ બીન-ગોરાઓ પાસેથી કરો ઉઘરાવે છે પરંતુ તેઓના દરવાજા સામેના રસ્તા સમારતી નથી. રમતગમતની સગવડો જેટલી યુરોપીયનો માટે છે તેટલી બીન-ગોરાંઓ માટે "એક" પણ "રહેલ" "નથી." પરંતુ તેનાથી ઇલાયદી તો અવશ્ય છે જ. બીન-ગોરાઓને માટે વાહનોની ઇલાયદી સગવડો છે જેથી નોકરીએ જવાને તેઓને ઘણા વહેલા તઇયાર થઇ વાહનની રાહ જોવી પડે છે અને સાંજે નોકરીપરથી ઘેર જતાં પણ તેમ કરવું પડે છે. જ્યારે યુરોપીયનોને સામાન્ય રીતે એટલી અગવડો ભોગવવી નથી પડતી.

જો દક્ષિણ આફ્રિકાવાસીઓ એમ માનતા હોય કે તેઓનો ઉદ્ધાર "ઇલાયદી પરંતુ સમાન" સગવડોમાં રહ્યો છે તેઓએ આ વસ્તુઓ યાદ રાખવી ઘટે છે. ખાસ કરી તેઓએ વેસ્ટર્ન એરીયાઝ યાદ રાખવા જોઇએ કે જે વીસથી ત્રીસ વર્ષ પર "ઇલાયદા લત્તા" હતા. વખત જતાં આ લત્તા સગવડોના ધોરણે અને જમીન માલીકીના ધોરણે લગભગ યુરોપીયન પરાં જેટલાં સમાન થઇ ગયાં પરંતુ અંતે આ લત્તાઓમાં યુરોપીયનો ઘુસ્યા અને એ લત્તાઓ "કાળા ડાઘા" તરીકે ઓળખાવા લાગ્યા અને તેને દુર કરવામાં આવ્યા.

જેઓને હજુ પણ શંકા રહેતી હોય તેઓને માટે અમેરીકાના દક્ષિણ ભાગમાંથી હમણાંજ એક ખબર આવ્યા હતા. સાઉથ કેરોલાયનાના ગવરનર જેમ્સ બાયન્રસે જાહેર કર્યું

(અનુસંધાન માટે જુઓ ૧૧૭ પાનું)

એક પરદેશી લેખકની દ્રષ્ટિએ આફ્રિકા

(જોન સીમોરના અંગ્રેજી લેખપરથી)

ડરબન

ઘણા વર્ષની ગેરહાજરી બાદ ડરબન જતાં પ્રથમ નજર તેના થએલા આકર્ષક વિકાસ ઉપર પડે છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ થઇ રહી છે. સેંકડો આધુનિક ઢબનાં કારખાનાઓ બંધાઇ ગયાં છે. શહેરના મધ્ય ભાગમાં આકાશે પહોંચતાં અનેક નવાં મકાનો બંધાઇ ગયા છે. અને જ્યાં રહેઠાણોનું એક પરૂં નહોતું ત્યાં અનેક પરાંઓ થઇ ગયાં છે.

સઘળી જાતીના લોકો શહેરોમાં ભરાવા લાગ્યા છે. ડરબનમાં પગારો આફ્રિકનો માટે પણ ઉંચા છે અને નોકરીએ આવતા આફ્રિકનોની દ્રષ્ટિએ એક મોટી ખામી રહેલી છે. એવી એક જગ્યા નથી કે જ્યાં તેઓને રહેવાની છુટ હોય.

સીટી કાઉન્સીલ તરફથી અથવા ખાનગી કારખાના વાળાઓ તરફથી રાખવામાં આવેલા કમ્પાઉન્ડોમાં માણસથી નામનું એક ખીછાનું મેળવી શકાય. એ ખીછાનું એક ૭×૩ ફુટની સીમેન્ટની જમીનપર પેકીંગ કેસની ઉપર ત્રણ પાટીયાં. પરંતુ એ પણ કોઇ નવા આવનારને મેળવવું મુશ્કેલ થઇ પડે છે. "લોકેશન"માં પણ એક ઝુંપડાંની માંગણી કરવી એટલે ચાંદની માગણી કરવા બરોબર થાય. કમ્પાઉન્ડ કે લોકેશનની બહાર રહેવું ગેર કાયદે ગણાય. કોઇ પણ આફ્રિકનથી ડરબનમાં કોઇ પણ જાતની જમીન કે મીલ્કતની માલીકી ધરાવી નહિ શકાય.

કેટોમેનર

એટલે ડરબનની પાંચ માઇલ દુર બીજું એક શહેર વસી ગયું છે. એ શહેરના ૬૫૦૦૦ વતનીઓમાંનો એકેએક ત્યાં ગેરકાયદે વસી રહ્યો છે. આ નવું બીન સત્તાવાર શહેર કેટોમેનરના નામથી ઓળખાય છે. તેના જેવું ખરાબ સ્લમ પૃથ્વીના પટપર ક્યાંય નહિ હોય. ખરૂં છે કે જોહાનીસબર્ગમાં એથીયે ખરાબ છે. પરંતુ મેં ઘણાએ હીંદી સ્લમો જોયાં છે પણ કેટોમેનરના જેવું એકે નથી જોયું.

પોતાના આંગણામાંજ ઉત્પન્ન થએલાં આ વિશાળ "શેન્ટી ટાઉન"ને સીટી કાઉન્સીલે છેવટે ધ્યાન પર લીધું છે અને ત્યાં શૌચક્રીયા માટેની સગવડોપર કેટલોક પૈસો ખરચવામાં આવ્યો છે. હવે કોઇને શૌચક્રિયા માટે અરધો માઇલ ટેકરીઓની પાછળ જવું પડતું નથી.

સરકારે ફરમાન કર્યું છે કે દસ વર્ષની મુદતની અંદર કેટોમેનર ખાલી કરી જવું કારણ ગ્રુપ એરીયાઝ એક્ટની રૂએ તેને યુરોપીયનોનો લત્તો ઠરાવવામાં આવનાર છે. તેને બદલે બીજી એક જગ્યા ઔદ્યોગીક લત્તાની બારથી પંદર માઇલ દુર ડફસરોડ નામથી ઓળખાતાં સ્થળે પસંદ કરવામાં આવી છે. આફ્રિકનોને ત્યાં રાખવામાં આવશે. આજે તેઓને નોકરીએ જવાને સવારે ચાર વાગે તઇયાર થવું પડે છે તે હવે સવારે ત્રણ વાગે થવું પડશે.

હીંદીઓને માટે લત્તો હજુ ઠરાવાયો નથી. પરંતુ એટલું સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે તે હાલના શહેરની સારી પેઠે બહાર હશે. ડરબનનો આખોય મધ્ય ભાગ ગોરાના લત્તા તરીકે જાહેર કરવામાં આવશે, હીંદીઓ પોતાના જુના ભાગમાં કેટલીક મુદત સુધી રહી શકશે પરંતુ મોડા વહેલી તેઓની મીલ્કતો યુરોપીયનોને વેચી દેવાની ફરજ પડશે.

હૃદય પલટો

આ ગ્રુપ એરીયાઝ એક્ટનું પરિણામ હીંદી કોમપર કેવું આવ્યું છે એ જાણવા જેવું છે. એથી નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની નીતીમાં ઘણો અગત્યનો સુધારો થવા પામ્યો છે.

થોડાં વર્ષ પુર્વે સુધી હીંદીઓ આફ્રિકનોના રાજકારણમાં માથું મારતા નહોતા. ના છુટકે એટલું કબુલ કરવું જ પડશે કે એકંદર હીંદીઓને આફ્રિકનોની અભિલાષાઓની કશી જ પડી નહોતી. તેમાં કેટલાક અપવાદો હતા જ. આફ્રિકનોને મદદ કરવાને ગાંધીજીના પ્રયત્નો કોનાથી ભુલી શકાય. પરંતુ મોટા ભાગના હીંદીઓ આફ્રિકનો વિષે કલર્ડોના જેવો જ મત ધરાવતા હતા. તેઓ માનતા હતા કે તેઓના પોતાના હકો અને છુટો ટકાવી રાખવાને અથવા વધારવાને ખાતર આફ્રિકનોના ઝડપી વિકાસનો વિરોધ કરવો જોઇએ.

આ વલણ હવે ભુતકાળની થઇ ગઇ છે. દક્ષિણ આફ્રીકાના મોટા ભાગના હીંદીઓ હવે સમજવા લાગ્યા છે કે તેઓના હિતો આફ્રિકનોના હિતોની સાથે સંકળાએલા છે. આફ્રિકનને દબાયેલ રાખીને બીજી પ્રજાથી ઉંચે ચઢી નહિ શકાય. આફ્રિકનોપર આ બદલાયેલી વલણની અસર એ થઇ છે કે તેઓએ એ મૈત્રીનો હાથ સ્વિકારેલો છે અને મારી ખાત્રી છે કે ડરબનમાં બીજી ઝુલુ-હીંદી લડાઇ કદી પણ નહિ થાય. ડૉ. મલાને જો બીજું કશું પણ કરેલું ન હોય તો આટલું તો તેમણે કર્યું જ છે કે આફ્રિકનો, હીંદીઓ અને કલર્ડોને સંગઠીત કર્યા છે.

૧૯૪૭માં નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસે વધારે લડાયક વલણ લેવાની શરૂ કરી અને તેથી તેના સભ્યોની એક લઘુમતી તેમાંથી છુટી થઇ ગઇ અને નાટાલ ઇન્ડિઅન ઓરગનાઇઝેશન નામની પોતાની જુદી સંસ્થા ઉભી કરી. આ સંસ્થાના સભ્યોની નીતી સરકારની સાથે સહકાર ચાલુ રાખવાનો પ્રયત્ન કરવાની અને સરકાર જે આપે તે સાભાર સ્વિકારી લેવાની છે.

નાટાલ ઇન્ડિઅન ઓરગનાઇઝેશન ઘણી જ નાની છે અને તેના સભ્યો હીંદીઓના એકજ વર્ગમાંથી થએલા છે અને તે સદ્ધર વેપારીઓમાંથી. હું ઓરગનાઇઝેશન તેમજ કોંગ્રેસના નેતાઓને તેમજ ઘણા સાધારણ સભ્યો ને મળ્યો હતો અને એવા નિર્ણય પર આવ્યો હતો કે ઓરગનાઇઝેશન એ નામની જ સંસ્થા છે. તેના એક નેતાએ, અમે બન્નેએ વ્હીસ્કી સારી પેઠે પીધા પછી, મને કહ્યું કે અમે ઓરગનાઇઝેશનના સભ્યો એટલા જ માટે છીએ કારણ કોઇ વખત સરકારનું અમારે કામ પડે. દાખલા તરીકે વેપારનું લાયસેંસ જોઇતું હોય અથવા બહાર જવાને પાસપોર્ટ જોઇતો હોય તો જો હું ઓરગનાઇઝેશનનો સભ્ય હોઉં તો તે મેળવી શકું પરંતુ કોંગ્રેસનો સભ્ય છું એવી ખબર પડે તો તે મેળવવાનો ચાન્સ જ ન રહે. પરંતુ આપણી બન્નેની વચ્ચે ખાનગીમાં કહેલો અમારામાંના ઘણા ખરા કોંગ્રેસનેજ ટેકો આપીએ છીએ. પરંતુ ઓરગનાઇઝેશન ઘણી નાની હોવા છતાં દક્ષિણ આફ્રિકાના હીંદી સવાલને ઘણું નુકસાન કરી રહી છે કારણ સરકારને કહેવાનું મળે છે કે, "હીંદીઓમાં સંપ નથી. ઓછામાં ઓછો એક વર્ગ સરકારના પક્ષમાં છે."

સામાજીક બહિષ્કાર

અન્ય જાતીના સભ્યો સાથે મૈત્રી કરનારાઓનો સામાજીક બહિષ્કાર થવાનો જો કે ભય રહે છે છતાં હું ડરબનમાં ઘણા હીંદીઓને ઓળખી શકયો હતો. એક યુવાન પતિપત્નિએ મારા પ્રત્યે બહુ માયા બતાવી હતી. પુરૂષ ધંધે ફોટોગ્રાફર હતો અને વૃત્તિએ કલાકાર હતો. તેની પત્નિ, જે ઘણીજ દેખાવડી હતી, તે એમ. એ. હતી અને તેની ઇચ્છા શિક્ષિકા બનવાની હતી. પરંતુ કમનસીબે ન બની શકી. જો બની હોત તો તેનાથી હીંદી છોકરાંઓનેજ શિક્ષણ આપી શકાત. અને હજુ પણ હીંદી છોકરીઓની હાઇ સ્કુલમાં સઘળી શિક્ષિકાઓ યુરોપીયન હતી. તેઓ તો તેને લેવા ખુશી થાત; તેના જેવી લાયકાતની બીજી મળી પણ નહિ શકત. પરંતુ સ્ટાફ ઉપર હીંદી શિક્ષિકાને દાખલ કરવાથી આખી નિશાળનું સ્વરૂપ લગભગ બદલવું પડત.

ડરબનના વધારે સારી સ્થિતિના હીંદીઓનું આર્થીક જીવન સાધારણ સારૂં છે. પરંતુ તેઓને કાયમ માનભંગો સહન કરી લેવા તઇયાર રહેવું પડે. યુવાન ફોટોગ્રાફર અને તેની પત્નિ મને મોટરમાં ડરબનની આજુબાજુ જોવા લઇ ગયાં હતાં અને એક યુરોપીયન તરીકે મારે ઘણુંજ શરમાવું પડયું હતું. પોતાનાંજ શહેરને માટે કંઇક ગર્વથી તેઓ એક પછી એક સુંદર સ્થળો મને બતાવી રહ્યાં હતાં અને સાથે સાથે જાણે સાધારણ વસ્તુ જ હોય તેમ કહેતાં જતાં હતાં કે, "પરંતુ અમારાથી આ સ્થળે જઇ નાહે શકાય." અને કેવા લોકો ત્યાં જઇ શકતા હતા એ કલ્પના કરતાં રોષ ઉત્પન્ન થયા વિના નહોતો રહેતો.

બીજો એક ફેરફાર મેં ડરબનમાં તેમજ દક્ષિણ આફ્રિકાના અન્ય ભાગોમાં નિહાળ્યો, તે એ કે, એક લીબરલ પાર્ટી (ઉદારમતવાદી પક્ષ) ઉભી થઇ રહી છે અને સામાન્ય રીતે યુરોપીયનોમાં ઉદાર મત કેળવવાની હીલચાલ ચાલી રહી છે. આ લોકો પ્રત્યે મને માન ઉપજ્યું. તેઓ દક્ષિણ આફ્રીકામાં બહાદુરીભરી લડત લડી રહ્યા છે. કેવી બહાદુરીભરી એ બહારના માણસને કહેવું મુશ્કેલ થઇ પડે. તેઓના કામને માટે તેઓને ક્યાંયથી કશો આભાર કે તારીફ મળતાં નથી. અને તેઓ ભાગ્યેજ કંઈ આશા જોઇ શકે છે. પરંતુ તેમ છતાં તેઓ લડી રહ્યા છે અને તેઓનું બળ વધતું જાય છે. કારણ તેઓને અન્યાય ગમતો નથી પછી તે પોતાના પ્રત્યે હોય કે બીજાઓ પ્રત્યે.—અધુરૂં

કેનન કોલીન્સનો સંદેશો

કેનન કોલીન્સે લંડનથી નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસપર તેની આઠમી વાર્ષીક કોન્ફરન્સ વખતે નીચે પ્રમાણે સંદેશો મોકલ્યો હતો:

દક્ષિણ આફ્રિકાના બીન-ગોરાઓપર ગોરાના જુલમી વર્ચસ્વને અહિંસાથી તોડી પાડવાના આફ્રિકન અને હીંદી કોંગ્રેસોના પ્રયત્નો સફળ થાઓ. અને અન્યાય, અસહિષ્ણુતાના અહિંસક વિરોધથી જાતીય એખલાસ અને જાતીય સહકાર સ્થાપવામાં તમે મદદગાર થાઓ. દક્ષિણ આફ્રિકામાં કાયમની શાંતી અને સુખ ત્યારેજ સ્થપાશે જ્યારે સમાન દરજ્જે, અરસપરસ વિશ્વાસ અને શુભેચ્છાની વૃત્તિથી જાતી કે વર્ણના કોઇ પણ જાતના ભેદ વિના સઘળા દક્ષિણ આફ્રીકાવાસીઓ છુટથી હળીમળીને કામ કરશે. જાતીના આધારે સઘળા ભેદો અને દ્વેશો તિરસ્કાર યુક્ત હોવા ઉપરાંત, માણસના સુખશાંતીને હરકતકર્તા છે અને એવું વાતાવરણ ઉત્પન્ન કરનારા છે કે જેમાં હીંસા અને આફતનો વિજય થાય છે. ઇશ્વર તમારા કામમાં સફળતા આપે. અને સઘળા લોકોને માટે અહીંસા, અને સમાનતાના સિદ્ધાંતોને વફાદાર રહેવાને આપણને સૌને શક્તિ આપે."

પોંડિચેરીની પ્રજાને

શ્રી. જવાહરલાલ નેહરૂ

[પોંડિચેરી પાસે લોસ્પેટ સ્થળે જાહેર સભાના પ્રવચનમાંથી]

તમે મારો બહુ સુંદર અને ઉત્તમ ભાષામાં સત્કાર કર્યો છે. એથી યે વિશેષ તો તમે તમારા મૈત્રી ભર્યા ચહેરાઓ વડે અને હસતી આંખો વડે સત્કાર કર્યો છે. પરંતુ હું તમારો સત્કાર મેળવવા આવ્યો છું એ કરતાં વધુ તો તમારો સત્કાર કરવાને આવ્યો છું. અને અત્યારે મારી પોતાની તરફથી, તથા હીંદની સરકાર અને કરોડો પ્રજાજનો તરફથી તમારો સત્કાર કરી તમને અમારા ભ્રાતૃ મંડળમાં પ્રેમ પુર્વક આવકાર આપું છું.

તમે હીંદનો એક ભાગ જ છો. આપણા ઇતિહાસ બે ભિન્ન ભિન્ન દિશામાં વહેતા રહેલા છે. પરંતુ આજે આપણે સૌ પાછા એક થઇએ છીએ. અને આજથી આપણો માર્ગ એકજ દિશામાં વહેતો રહેશે. ઘણાં ઘણાં વર્ષો પુર્વે હીંદના વતનીઓએ એક મહાન સ્વરાજ યાત્રા આરંભી હતી. અને ઘણા ઘણા કષ્ટ, કસોટીઓ, અને બલિદાનો પછી એ યાત્રાનું ધ્યેય અમે સિદ્ધ કરી શકેલા. આપણે જાણીએ છીએ કે હીંદના ૩૬ કરોડ વતનીઓએ સ્વરાજનું લક્ષ્ય પ્રાપ્ત કરી લીધું તે પછી તરત જ બીજાં લક્ષ્યો એમની સમક્ષ આવીને ઉભાં રહ્યાં. સ્વરાજની યાત્રા પુરી થઇ અને અમારી સામે નવી યાત્રાઓ શરૂ કરવાની આવી. અમારે હવે લોકોને દીનાવસ્થામાંથી ઉપર લાવવાના હતા, તેમને સુખી અને સમૃદ્ધ કરવાના હતા, બેકારી અને દરિદ્રતાનો અંત લાવવાનો હતો. અને એ રીતે અમે જેને કલ્યાણ રાજ્ય કહેવામાં આવે છે તેની યાત્રા શરૂ કરી. હવે, તમે પણ અમારી યાત્રામાં જોડાઇ શકો છો.. આજે હવે તમે અને અમે આ યાત્રાના સાથી યાત્રીઓ છીએ, અને એ કલ્યાણ રાજ્યના ધ્યેય તરફ આપણે સાથે સાથે કુચ કરીશુ.

આ છેલ્લાં બસો વરસોમાં અમને ઘણા ઘણા અનુભવો થયેલા છે. સ્વરાજ માટેના સંગ્રામમાં અમે ખુબ ખુબ સહન પણ કર્યું છે. પણ એ આખા યે સંગ્રામ વેળા અમે કોઇના પણ પ્રત્યે, અમે જેમના સામે લડતા હતા તેમની સામે પણ કશો યે દ્વેષ ન રાખવાનો પ્રયત્ન કરેલો છે. આ પાઠ અમને અમારા મહાગુરૂ મહાત્મા ગાંધીએ શીખવ્યો હતો. એમના શબ્દો ને અનુસરી અમે શાંતિને માર્ગે અમારૂં લક્ષ પ્રાપ્ત કરી શકયા છીએ. આજે અમે એજ શાંતિ અને શુભેચ્છાને માર્ગે આ પોંડીચેરી, કરાઇકલ, માહે યેનમનો પ્રશ્ન ઉકેલી શકયા છીએ એ જોઇને મને આનંદ થાય છે.

તમારા આ માનપત્રમાં તમે કહ્યું છે કે અમને જેવી રીતે બ્રિટીશ સરકાર કે બ્રિટિશ પ્રજા સામે કશો તિરસ્કાર રહ્યો નથી તેવીજ રીતે તમને પણ ફ્રેન્ચ પ્રજા સામે કશો તિરસ્કાર નથી. હીંદનો માર્ગ એ પ્રમાણેનો રહેલો છે અને આપણા સૌને માટે પણ એ જ માર્ગ રહેશે.

આપણા દેશને હજારો વર્ષોનો એક લાંબો ઇતિહાસ રહેલો છે. આ વરસોમાં આપણે અનેક ચડતીઓ અને પડતીઓ અનુભવેલી છે. સાત વર્ષ પુર્વે હીંદ જ્યારે સ્વતંત્ર બન્યું ત્યારે હીંદના આ ઇતિહાસમાં એક પલટો આવ્યો. આ બનાવનું મહત્ત્વ એકલા હીંદના લોકોને માટે જ નહિ, પણ સારા યે જગતને માટે હતું. તો હવે આ સ્વતંત્રતા મેળવી લીધા પછી આજે આપણા સૌની શી ફરજ થઇ પડે છે? આપણી સમક્ષ હવે આ પ્રશ્ન ઉભો છે કે આપણે વિચારવાનું છે કે આપણે કયાં જઇ રહ્યા છીએ અને એ સ્થળે કેવી રીતે જઇશું? એ દિશાનો માર્ગ મહાત્મા ગાંધીએ બતાવી આપ્યો છે. આપણે કયા સિદ્ધાંત ઉપર કામ કરવું એ તેમણે બતાવી આપ્યું છે. આપણે જેટલા પ્રમાણમાં આ સિદ્ધાંતને વળગી રહેલા તેટલા પ્રમાણમાં આપણો દેશ અને આપણા લોકો બળવાન બનેલ અને છેવટે આપણે સ્વરાજ મેળવ્યું. આપણે હવે હીંદના છત્રીસે કરોડના જીવનને ઉંચે લઇ જવા માગીએ છીએ. પૈસાદાર અને ગરીબ વચ્ચેનો મોટો તફાવત આપણે ભુંસી નાંખવા માંગીએ છીએ. હીંદના દરેક વતનીને આપણું સરખી તક આપવા માગીએ છીએ. આપણે હવે એક એવો સમાજ ઉભો કરવો છે કે જેમાં દરેક વ્યકિતને જીવન માટેની સમાન તક મળી રહેશે, દરેકને કામ મળી રહેશે અને દેશને ઉન્નત કરવાના પ્રયત્નમાં સર્વ કોઇ સામેલ થશે.

આપણું લક્ષ્ય એક સમાજવાદી રીતનો સમાજ છે. સ્થાપવાનું આપણી સમક્ષ હવે આ રીતનું ચિત્ર છે. આ મહાન વસ્તુ આપણે સિદ્ધ કરવાની છે. એને સિદ્ધ કરવામાં આપણને ખુબ લાંબો વખત પણ લાગે, કારણ કે આ વસ્તુ દેશ કોઇ જાદુ કરીને કે મંત્ર બોલીને કે બીજી કોઇ ઝડપી પદ્ધતિ વડે કરી શકવાનો નથી.

દેશની પ્રગતિ તો સખત કાર્ય દ્વારા અને સહકારને માર્ગે જ થઇ શકવાની છે. તમારે સૌએ આ પાઠ યાદ રાખવાનો છે. આ ચિત્ર તમારે સિદ્ધ કરવાનું છે. લાંબા લાંબા વખત પુર્વે અમે કેટલાં યે સ્વપ્નો સેવ્યાં હતાં. હીંદ વિષે અને હીંદની સ્વતંત્રતા વિષે અમે મહાન ભાવિની ઝાંખીઓ કરી હતી. અને એ સ્વપ્નોમાંથી ઘણાં એક સ્વપ્નો અમારી પેઢીમાં જ સિદ્ધ થયાં તે જોવાનું ભાગ્ય અમને મળ્યું છે.

હવે પોંડિચેરી પોતાની માતૃભૂમિમાં પાછું આવી મળે છે ત્યારે અમારૂં એક બીજું સ્વપ્ન સિદ્ધ થાય છે. પરંતુ અમારાં સ્વપ્નોને તો કોઇ અંત જ નથી, અમે તો અનંત સ્વપ્ન સેવીયે છીએ. અમે એક ઘણું મહાન સ્વપ્ન સેવેલું કે હીંદના ૩૬ કરોડ વતનીઓ હાથમાં હાથ મિલાવીને, એક બીજા સાથે સહકાર કરતા કરતા, અને આપણા દુઃખો અને દરિદ્રતાને મારી હટાવતા આગેકુચ કરતા રહે અને પ્રગતિ કરતા રહે. આ સ્વપ્ન પણ હવે સિદ્ધ થશે, અને એ સ્વપ્નને સિદ્ધ કરવામાં જોડાવા માટે તમને આમંત્રણ આપવાને હું આવ્યો છું. આવો, આ મહાન સાહસમાં તમે પણ અમારી સાથે જોડાઇ જાઓ. અને આ ધ્યેય તરફ અમારી સાથે સાથે કુચ કરો. પણ આ સાહસ એટલું બધું મહાન છે; એટલા માટે નહિ કે હીંદ એક ઘણીજ વિશાળ વસ્તીવાળો એક ખાસ દેશ છે. ના, આ સાહસની પાછળ એક મહાન ભાવના છે, એક મહાન પ્રવૃત્તિ છે અને એટલે આ સાહસ મહાન બની રહે છે. આપણે હીંદને એક મહાન રાષ્ટ્ર બનાવવા માગીએ છીએ. પણ આ હીંદ માત્ર પૈસેટકે મહા સમૃદ્ધ બને એટલું જ આપણે ઇચ્છતા નથી. આપણે ઇચ્છીએ છીએ કે હીંદ પોતાના આત્મામાં પણ એક મહાન રાષ્ટ્ર બની રહે. આ ધ્યેયને આપણે શાંતિને માર્ગે પ્રાપ્ત કરી શકીશું, હીંમત, એકતા અને સખત કાર્યને માર્ગે પ્રાપ્ત કરી શકીશું.

[પોંડિચેરીની મ્યુનિસિપાલિટિ તરફથી અપાયેલા માનપત્રના જવાબમાં.]

તમે પોંડિચેરીના વ્યક્તિત્વ વિષે વાત કરી. અને બેશક એ સાચું છે, કે છેલ્લાં ૨૦૦ વર્ષમાં આ સંસ્થાન ઉપર ફ્રેન્ચ સંસ્કૃતિ અને ફ્રેન્ચ ભાષાની અમુક છાપ અંકાયેલી છે. એ સંસ્કૃતિ અને ભાષામાં અહીંના લોકો રસ જન્મેલો છે. તમે જાણો છો કે ફ્રેન્ચ સરકાર સાથેના અમારા કરારમાં અમે એ વસ્તુ સ્વીકારી છે કે અમે ફ્રેન્ચ ભાષાને, ફ્રેન્ચ સંસ્કૃતિને અને ફ્રેન્ચ સંસ્થાઓને જાળવી રાખીશું.

અને હું જોઉં છું કે આ વસ્તુ હીંદની સંસ્કૃતિને વધુ સમૃદ્ધ કરી રહેલી છે. અને મારી ઇચ્છા છે કે એ અહીં જળવાઇ રહે. હું ઇચ્છું છું કે પોંડિચેરી અનેક રીતે ફ્રેન્ચ ભાષાની એક વિદ્યાપીઠ બની રહે અને એ રીતે હીંદની સેવા બજાવે.

"હીંદુ" દૈનિકમાંથી.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન-રોડ પર, બન્દરમાં ત્યા સોસાયટીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુક્ત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ.
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાળા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઇફ઼ ઓફ કેનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના અમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર : છીએ તેમજ અત્રેની ઇમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબે ત્વરીત અત્રીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

સાધના અને સિદ્ધિ

(નરદેવ વેદાલંકાર)

આ સંસારમાં મનુષ્ય વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે. અને તે તેમાં સફળ થવા ઇચ્છે છે. એની સફળતામાં તે સુખ સમજે છે અને નિષ્ફળતામાં દુઃખ માને છે. મનુષ્યની પ્રવૃત્તિઓ અનેક જાતની હોય છે. કોઈ લોક કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિમાં પોતાની સેવા અર્પે છે. કોઈ દેશને આરાધ્ય સમજી તે માટે પોતાનું જીવન હોમે છે. કોઈ ધાર્મિક તો કોઈ સામાજીક કાર્યોમાં રાચે છે. પણ સમાજનો મોટો ભાગ તો પોતાની પ્રવૃત્તિઓને પોષવાની પ્રવૃત્તિમાં પ્રમત્ત હોય છે આવી જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યો કરનારાં તેમાં સફળ થવાની ઇચ્છા રાખે એ સ્વાભાવિક છે. તો એ સફળતાની ચાવી શામાં રહેલી છે?

મનુષ્યનો સ્વભાવ સરળતા તરફ જવાનો છે. કોઈ પણ સહેલી રીતે તે પોતાના કાર્યનાં સફળ થવા ઇચ્છે છે. તે માટે તે સારા નરસાનો પણ ઓછો વિચાર કરે છે. જેનો ઉદ્દેશ પૈસા કમાઈ લક્ષાધિપતિ થવાનો છે તે ગમે તે ભોગે થોડા વખતમાં પૈસાદાર થવા ઇચ્છે છે. તે ઘોડાની શરત દોડમાં જાય છે. જુગાર ખેલે છે. શબ્દ-હરિફાઈમાં ભાગ લે છે. વેપારમાં કાળા ધોળા કરે છે. આમ ગમે તે ભોગે પોતાના ઉદ્દેશ્ય તરફ દોડે છે. એક માંદો માણસ પોતે ભંગ કરેલા કુદરતી નિયમોને ભૂલીને દોરા, જંતર-મંતર અને ભુવા પાસે જઈ એકજ ક્ષણમાં સારો થવાની ઇચ્છા રાખે છે. એક શક્તિનો ઉપાસક એવો કીમિયો કરવા ધારે છે જે વડે તે સર્વ શક્તિમાન થઈ જાય. આવી જાતની કામના સામાન્ય જનો સેવતા આવ્યા છે? પણ શું એ ખરેખર સિદ્ધિની-સફળતાની-ચાવી છે? એ રસ્તે કેટલા સફળ થયા? અને જે સફળ થયા તે પોતાના જીવનને અથવા સમાજને કેટલે ઉંચે લાવી શક્યા? આવી જાતની ઓછા પ્રયત્ને વધુ પામવાની ઇચ્છા અને તે માટે થતા ઉપાયો અવળે રસ્તે વળેલા હોય છે. કલ્યાણકારી અને સત્યનો માર્ગ તેમાં વિસારી દેવામાં આવેલો હોય છે.

ચાવી શામાં છે?

ત્યારે જીવનની સફળતાની ચાવી શામાં છે? એ ચાવી છે સાધનામાં. સાધના એટલે તપ, કષ્ટ વેઠવાની તત્પરતા. સાધના એટલે આત્મ સંયમ અને ઇન્દ્રિય દમન. સાધના એટલે પરિશ્રમ અને બલિદાન. કોઈ પણ પ્રવૃત્તિ હાથમાં ધરો, તેની પાછળ ઉત્કટ ભાવનાથી મંડી જવું પડે છે; તેને માટે જીવન ઘસી નાખવું પડે છે. વર્ષોનાં વર્ષો સુધી તેને માટે અવિરત પરિશ્રમ કરવો પડે છે; ત્યારેજ સફળતાં સાંપડે છે. સાધના કરનારની વૃત્તિ અંતર્મુખ હોય છે. તેને સંસારિક સુખો લલચાવી શકતા નથી. તેમજ વિશ્વની વિટંબણાઓ તેને ડરાવી શકતી નથી. એક વખત જે ધ્યેય નક્કી કર્યું તેને માટે કષ્ટો અને વિઘ્નોની પરવા કર્યા વિના સત્યને આશ્રયે આગળ ધપવું એજ ખરી સાધના છે. આમ જેણે કર્યું છે તેને જ સિદ્ધિ વરી છે. તેની જ પાછળ સફળતા આપોઆપ ચાલી આવી છે. જગતનાં મહાપુરૂષો અને સંતોનાં જીવન આના સાક્ષી છે. તેમણે પોતાની સિદ્ધિ મેળવવા પાછળ સતત સાધના કરી છે. એ સાધનામાં એક કે ઘણી પેઢીઓ ખપી ગઈ હશે. પણ તેમના વારસોએ એજ માર્ગે આગળ વધી સિદ્ધિ મેળવી છે.

જ્વલંત દૃષ્ટાંત

આવી સાધના અને સિદ્ધિનું એક જ્વલન્ત-દૃષ્ટાંત પુરાણોમાં ગંગાવતરણનું આવે છે. રાજા સગરે પોતાનાં પ્રજાજનોને દુર્ભિક્ષની આફતમાંથી નિવારવાને માટે હિમાલયમાંનો એક જળ પ્રવાહ પોતાના રાજ્યમાં વાળવાનો પાકો નિશ્ચય કર્યો. રાજાનાં પુત્રો જેવા સાઠ હજાર પ્રજાજનો એની સાધનામાં લાગી ગયા. સહુના સરકાર સાથે સગરે શ્રમ સાધ્યો. વરસો સુધી ખોદકામ કર્યું. પર્વતો તોડયા, ભેખડો ભાંગી; ખીણો પુરી; ખાડા ટેકરા સરખા કર્યા. પણ એ જંગી કામ રાજા સગરની જીંદગીમાં પૂર્ણ ન થઈ શક્યું. ત્યાર બાદ તેના વંશજોએ આ કામ ઉપાડી લીધું, સિદ્ધિ મેળવ્યા વિના વિશ્રામ લેવો નથી એવું એમનું વ્રત હતું. સગર રાજાના પૌત્ર અંશુમાને અને તેના પુત્ર રાજા દિલીપે પોતાની આખી જીંદગી એની સાધનામાં હોમી દીધી. અને ત્યારબાદ દિલીપના પુત્ર રાજા ભગીરથે પ્રાણ અર્પવાનું પ્રણ કરી મહા પ્રયત્ને આ કાર્ય પૂર્ણ કર્યું. તેણે હિમાલયનો એ જળ પ્રવાહ પોતાના રાજ્યમાંથી વહાવ્યો અને કહેવાયું કે રાજા ભગીરથે સ્વર્ગમાંથી ગંગા ઉતારી પોતાના સાઠ હજાર પૂર્વજોનો ઉદ્ધાર કર્યો. અને એ ભાગીરથીએ તેની પ્રજાનાં દારિદ્રય ફેડયાં.

આવું સાધના અને સિદ્ધિનું એક દૃષ્ટાંત આપણને ભારતની સ્વતંત્રતાના રૂપમાં પણ મળી આવે છે. એ સ્વરાજ્ય સિદ્ધિ પાછળ કેટલીએ પેઢીનાં પ્રયત્નોનાં પુણ્યો વેરાયાં છે. દાદાભાઈ, લોકમાન્ય અને નેતાજીની પેઢીઓએ એને માટે પોતાના ભોગો ચઢાવ્યા. અને આખરે ગાંધી બાપુના તપોબળે સરદારની સાધનાએ તથા નેહરૂના પુરૂષાર્થે સ્વરાજ્યની ગંગા ભારતને આંગણે ઉતરી.

અગત્યની બાબત

આવી સિદ્ધિ માટે એક ઘણી અગત્યની બાબત તરફ મહાત્મા ગાંધીજીએ આપણા સહુનું લક્ષ્ય ખેંચ્યું છે. તેમણે કહ્યું, 'ગમે તેવી સાધના વડે સિદ્ધિ મેળવવી એટલુંજ પૂરતું નથી. પણ તે માટેના સાધન પણ શુદ્ધ હોવાં જોઈએ. પવિત્ર સાધન વડે જ સિદ્ધિ મેળવી શકાય. એટલે કે સફળતા મેળવવા માટે આપણા ઉપાયો, આપણા રસ્તાઓ કે આપણાં ઉપકરણો સાચાં ન હોય તો તેની મારફત સફળતા મેળવવી નકામું છે. એટલે જ તેમણે જાહેર કર્યું કે, હીંસાને રસ્તે ભારતને સ્વરાજ મળતું હોય તો પણ મારે ન જોઈએ. ગાંધી બાપુની આવી ઉત્કટ ભાવના હતી સાધનની પવિત્રતા માટે અને ખરેખર ખોટા ઉપાયો વડે, ખોટા માર્ગે મેળવેલી સિદ્ધિ વધુ ટકતી નથી. જેનો આધાર જ પાપની ભાવના ઉપર હોય છે તે પોતે કેમ પવિત્ર ગણી શકાય? એટલે જ કહ્યું છે કે દાન લેવું તે પણ પુણ્યાત્માનું-પુણ્યને રસ્તે કામ કરનારનું. અસત માર્ગે મેળવેલા ધનથી કાર્યો સફળ થતાં નથી. તે કાર્યો પુરાં થાય છે તો તેનું પરિણામ સારૂં નીપજતું નથી. આપણે ઘણીવાર જોઈએ છીએ કે કેટલીએ સંસ્થાઓ પાસે પૈસા પડેલા હોય છે પણ તેમની મારફતે કંઈ કામ કરી શકાતું નથી. તેમના પૈસા અરસ પરસના ઝગડાઓમાંજ ખલાસ થઈ જાય છે. અવશ્ય, તેમાં દેનારની અને લેનારની પવિત્રતા નજ હોવી જોઈએ. કેટલાંક કાર્યો એવા પૈસાથી કદાચ સફળ થયાં હશે. પણ તેની સફળતાનું રહસ્ય તો કાર્યની પાછળ રહેલાં બીજાં પુણ્યો કે તપોબળ હોવાં જોઈએ.

સાધનની પવિત્રતા સાથે સાધકની પવિત્રતા પર પણ પુરતું ધ્યાન અપાવું જોઈએ. જો સાધક-સિધ્ધિ માટે પ્રયત્ન કરનાર વ્યક્તિ-પોતેજ ચારિત્ર્યવાન ન હોય, પોતે જ અસત્યભાષી અને કપટાચરણી હોય તો તેના કાર્યમાં સફળતા ક્યાંથી મળે? જે પોતે શુધ્ધ નથી તે બીજાને કેવી રીતે શુદ્ધ કરી શકે? જેણે પોતે મેળવ્યું નથી તે બીજાને કેવી રીતે મેળવી આપી શકે? એટલે વ્યક્તિગત કાર્યોમાં કે સામાજીક કાર્યોમાં સફળ થવા માટે સાધકની પવિત્રતા મોટો ભાગ ભજવે છે.

સુંદર દૃષ્ટાંત

સાધન અને સાધકની પવિત્રતા માટે એક બહુ જ સુંદર નાનું દૃષ્ટાંત છે. એક વખત એક ઘરડાં ડોસીમા પોતાના નાના વાછરડાને કપડાથી ઘસી ઘસીને નહવડાવતાં હતાં. પણ તે ચોખ્ખું થતું ન હતું. તેવામાં ત્યાંથી એક સાધુ પસાર થયા. તેમણે આ દૃશ્ય જોયું. અને ડોશીમાને પુછ્યું કે, "માજી આ શું કરો છો?" ડોશીમા કહે: 'મારા વાછરડાને નહવડાવું છું. પણ તે ચોખ્ખું થતું નથી.' આ સંભળી સાધુ બોલ્યા, "માજી તમે જે કપડાથી આ વાછરડાને નહવડાવો છો તે એટલું મેલું છે છે કે તેવાથી તે ચોખ્ખું થવાને બદલે વધુ મેલું થાય છે."

આવી સ્થિતિ આપણી છે. આપણે ખુદ પવિત્ર નથી; આપણાં સાધનો પવિત્ર નથી; છતાં આપણે બીજાને સુધારવા માગીએ છીએ. તેમજ આપણા કામમાં સફળતા મેળવવા ઇચ્છીએ છીએ. એ કેમ બને? સિદ્ધિ પાછળ સાધના જોઈએ. સાધના માટેનું સાધન પણ પવિત્ર જોઈએ. અને સાધન વાપરનાર સાધક પણ પવિત્ર જોઈએ. આ માર્ગ છે તો કપરો. પણ સિદ્ધિની એજ ખરી ચાવી છે. એ વિનાનાં પ્રલોભનો ઝાંઝવાનાં જળ જેવાં છે.

બાપુનું ઘર

જાણીતા અર્થશાસ્ત્રી શ્રી મનુ સુબેદારે પીડીત બેનો માટે વરલીના સાગર કીનારા પર એક વિશાળ મકાનમાં બાપૂનું ઘર નામની સંસ્થાની સ્થાપના કરી છે. સંસ્થાનું સંચાલન મુંબઈની કાર્ય કર બેનો કરે છે. નિયમ એવો છે કે સ્ત્રી જે કૌટુંબીક દુઃખોથી પીડીત હોય તે દુઃખોને દુર કરી શકાય તો કરવા તેને સંસ્થા મદદ કરે. અને ન થઈ શકે તેમ હોય તો બે વર્ષ સંસ્થામાં મફત રાખી તેને સ્વાવલંબી બનાવી પોતાના પગ પર ઉભી કરી દેવી. આ સંસ્થામાં નાત, જાત, ધર્મનો ભેદ ન હોવાથી દુર દુરની બેનો પણ એનો લાભ ઉઠાવે છે. ૩૦૦ બેનોને રાખી શકાય એટલી હાલમાં સગવડ છે. અને પાંચ બેનોથી શરૂ કરાઈ હતી. બાળકો સાથની સ્ત્રીઓ માટે સંસ્થામાં દાખલ થવું થોડું મુશ્કેલ બને છે. તેમાં પણ જો મોટાં બાળકને લઈને દાખલ થવું હોય તો ખાસ. ૧ વર્ષનાં બાળકો સાથે બેનો સહેલાઈથી આવે છે. આ સંસ્થા આશ્રમ ઢબે શરીર શ્રમથી ચલાવવામાં આવે છે. તેમાં નિયંમીત પ્રાર્થના, સ્નાન વિગેરે રાખવામાં આવ્યાં છે.

—નેશનલ રોડ સેફ્ટી ઓરગનાઈઝેશન તરફથી જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગયા વર્ષમાં થએલા વિઘાતક મોટર અકસ્માતોમાં સંડોવાયેલા ૧૪૯૧ ડ્રાઈવરોમાંથી ૪૩૯ બીન-ગોરા ડ્રાઈવરો હતા ૧૪૯૨ ડ્રાઈવરોમાંથી ૨૦૧ ડ્રાઈવરો પોતે મરણ પામ્યા હતા જેઓમાં ૧૭૫ યુરોપીયનો અને ૨૬ બીન યુરોપીયનો હતા.

ભારતનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

મુંબઈ, તા. ૨૧-૩-૫૫.

સૌરાષ્ટ્ર વિધાન સભાની અંદાજ પત્રની બેઠક શરૂ થઈ ગઈ છે. બેઠકનું ઉદ્ઘાટન કરતાં ના. જામ સાહેબે છેલ્લા ચાર વર્ષમાં સૌરાષ્ટ્રે કરેલી પ્રગતિ માટે સંતોષ વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું હતું કે, ખેતિ ઉત્પાદન, સિંચાઈ માટે કુવા, સિંચાઈ માટે બંધો અને બીજા ક્ષેત્રોમાં નક્કી કરેલા લક્ષ્યાંકોને આપણે વટાવી ગયા છીએ. પંચ વર્ષી યોજનાના પ્રથમ ચાર વર્ષમાં સીંચાઈ માટે મંજુર કરવામાં આવેલી ૩ કરોડ રૂ.ની રકમમાંથી રા કરોડ તો ખર્ચાઈ ચુક્યા છે. હવે ગ્રામ વિસ્તારોમાં ૫૦૦ માઈલના રસ્તા બાંધવામાં આવશે. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે પોરબંદર ખાતે સોડાએશનું મોટું કારખાનું શરૂ કરવાની યોજના થઈ રહી છે. રાજ્યમાં સીમેન્ટના ત્રણ કારખાનાં શરૂ કરવાનું પણ વિચારાઈ રહ્યું છે. ગામડાઓને વિજળી પુરી પાડવા માટે રૂ. ૭ લાખની યોજના તઈયાર થઈ છે. તેમાં ભારત સરકાર તરફથી નાણાકીય સહાય મળશે. તેનું કામ કાંઈ ટુંક સમયમાં શરૂ થશે. મકાનો બાંધવા માટે સરકારે હાઉસીંગ બોર્ડ સ્થાપી છે. તે ઓછી આવકવાળાઓ માટે મકાનો બાંધશે. વાર્ષીક ૭ હજારથી ઓછી આવકવાળાઓને મકાનો બાંધવા સરકાર રૂ. આઠ હજાર સુધી લોન આપશે. ઔદ્યોગિક કામદારો માટે મકાનોની યોજના હેઠળ સરકારે સાતસો રહેઠાણો બાંધ્યા છે. ૩૨ શહેરો તથા ૪૦૦ ગામોમાં પાણી પૂરૂં પાડવાની તથા ગટરો નાંખવાની યોજના હાથ ધરવામાં આવી છે. ગ્રામ પંચાયતોની રચનામાં પણ સરકારે સારા પ્રમાણમાં પ્રગતિ કરી છે. સૌરાષ્ટ્રમાં તબિબિ સગવડોમાં પણ વધારો થયો છે.

* * *

સૌરાષ્ટ્રના નાણા પ્રધાન શ્રી મનુભાઈ શાહે વિધાન સભામાં ૧૯૫૫-૫૬ના વર્ષ માટે રજુ કરેલા અંદાજ પત્ર પ્રમાણે આવતા વર્ષે સૌરાષ્ટ્ર સરકારને રૂ. ૧૨,૮૯,૭૫,૦૦૦ની આવક અને રૂ. ૧૪,૦૩,૫૪,૦૦૦નો ખર્ચ થવાનો અંદાજ છે. એટલે રૂ. ૧,૧૩,૭૯,૦૦૦ની ખાધ પડશે. વીતેલા ૧૯૫૪-૫૫ના વર્ષ માટેના સુધારેલા અંદાજ પ્રમાણે, સરકારે ચાલુ વર્ષમાં રૂ. ૧૨,૧૧,૨૪,૦૦૦ની આવક થઈ હતી અને રૂ. ૧૨,૭૫,૯૨,૦૦૦નો ખર્ચ થયો હતો. એટલે ૬૪,૬૮,૦૦૦ની ખાધ રહી હતી. ચાલુ વર્ષ કરતાં આવતાં વર્ષે વિકાસ કાર્યોના ઝડપી અમલને કારણે બે કરોડ રા.નો વધુ ખર્ચ થશે. ખાધને પુરવા માટે બીડી સિવાય સિગારેટ, ચીરૂટ વગેરે તમાકુની બનાવટો પરનો વેચાણવેરો રૂપિયે બે પૈસાથી વધારીને એક આનાનો કરવામાં આવ્યો છે. તેલ પર અત્યારસુધી વેચાણવેરો ન હોતો તે હવેથી બે પૈ લેખે લેવામાં આવશે. (તેલ પરના વેચાણવેરાનો સખત વિરોધ થવા માંડ્યો છે) બદલામાં સીંગતેલ પરની નિકાસ જકાત કાઢી નાંખવામાં આવી છે. આ બધા વધારાથી સરકારને રૂ. ૧૧ લાખની વધુ આવક થશે.

શ્રી મનુભાઈએ જાહેર કર્યું હતું કે, અનાજના ભાવો એકદમ ઘટી ગયા હોવાથી ખેડુતોને પડતી મુશ્કેલી નિવારવા સરકાર તેમને નાણા ધીરવાની યોજના વિચારી રહી છે. તેમણે કરેલી અગત્યની જાહેરાતો નીચે પ્રમાણે છે. (૧) ૩૩૦૦ નવા શિક્ષકોની ભરતી કરવામાં આવશે. (૨) ૧૦૦૦ યુવાનોને જુદી જુદી યોજનાઓ અંગે તાલીમ અપાઈ રહી છે. એ તાલીમ પુરી થયે તેઓ બેકારી નિવારણમાં સહાયભુત થશે. (૩) વીસ હજારની વસતિવાળા નાના શહેરોને દુધની ડેરીઓની સગવડો અપાશે (૪) મચ્છુ અને ભોગાવા નદી પર બંધો બાંધવાનું કાર્ય ચાલુ છે. તે દરમીયાન જ રૂ. ૪ા કરોડના ખર્ચે શેત્રુંજી પર બંધ બાંધીને સિંચાઈ માટે પાણી પુરૂં પાડવાની યોજના હાથ ધરાશે. (૫) સૌરાષ્ટ્રમાં નવી કાયદાની કોલેજ, તબિબિ કોલેજ, સરકારી ટ્રેનીંગ કોલેજ અને શિક્ષકો માટે ટ્રેનીંગ કોલેજ સ્થાપવામાં આવશે. (૬) ૭૫૦ નવી શાળાઓ ખોલાશે (૭) મધ્યમ વર્ગના લોકો માટે રૂ. ૧ કરોડના ખર્ચે એક હજાર નવાં મકાનો બંધાશે (૮) સૌરાષ્ટ્રના ૩૨ શહેરોમાં ગટરોની સગવડ કરાશે (૯) ૪૦૦ ગામોમાં પીવાનાં પાણી માટે વોટર-વર્કસ શરૂ કરાશે (૧૦) ઔદ્યોગિક વિકાસ માટે સોડા એશ, અલ્કલી, સીમેન્ટ વગેરેના કારખાના શરૂ કરવાની દિશામાં પગલાં લેવાશે (૧૧) ગામડાઓમાં પ્રસુતિગ્રહોની સગવડ કરાશે. (૧૨) ખાદીના ફેલાવા માટે ઝુંબેશ કરાશે.

પ્રથમ પંચ વર્ષી યોજનામાં સૌરાષ્ટ્રમાં ૧૭,૮૭,૦૦,૦૦૦નું ખર્ચ કરવાનું નક્કી થયું હતું. આમાંથી રૂ. ૧૫,૦૪,૪૯,૦૦૦ તો ખર્ચાઈ ચુક્યા છે. આવતા વર્ષે યોજના નીચેના વિકાસ કાર્યો પાછળ રૂ. ૫,૩૮,૪૮,૦૦૦નો ખર્ચ કરાશે.

સીંચાઈ યોજનાઓનો ઉલ્લેખ કરતાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે, રંઘોળા, ખાભણી, બીગડાદ, સુરજવાડી, ઘી, મોજ, સાંપોઈ પુના અને માલન નદી પરનાં બંધો બંધાઈ ગયા છે અને આવતા ચોમાસા પહેલાં તેમાંથી નહેરો બાંધવાનું કાર્ય પણ પુરૂં થઈ જશે. આજી, ભોગાવા, મચ્છુ અને ઓઝત પરના બંધોનું બાંધકામ સંતોષકારક રીતે આગળ વધી રહ્યું છે. આવતા વર્ષ સુધીમાં ૧,૯૭,૦૦૦ એકર જમીનને નહેરનું પાણી મળતું થઈ જશે. શેત્રુંજી અને ભાદર પર રૂ. ૮ કરોડના ખર્ચે બંધો બાંધીને ૧,૭૦,૦૦૦ એકર ખેતિની જમીનને નહેરનું પાણી પુરૂં પાડવાની યોજના અંગે કામકાજ શરૂ થશે. રસ્તાઓના બાંધકામ અને સુધારણામાં પણ સારી પ્રગત્તિ થઈ છે. આવતા વર્ષના અંત સુધીમાં ગ્રામવિસ્તારમાં ૧૪૦૦ માઈલના રસ્તાઓ બંધાઈ જશે. આવતા વર્ષે ૭૫૦ નવી શાળાઓ બંધાતા રાજ્યના તમામ ગામોમાં શાળાઓ સ્થપાઈ જશે અને તેની કુલ સંખ્યા ૪૪૦૦ની થશે.

* * *

પ્રદેશ કોંગ્રેસ સમિતિઓના પ્રમુખો અને મંત્રીઓની દિલ્હીમાં મળેલી પારષદમાં હાજરી આપીને પાછા ફરેલા ગુજરાતી કોંગ્રેસીઓ જણાવે છે કે, ૧૯૫૬ના જુન માસ સુધીમાં ગુજરાત સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છનો સમાવેશ કરતા મહા ગુજરાતની રચના થઈ જશે. રાજ્યોની નવ રચના માટે સરકારે નિમેલા તપાસ પંચનો હેવાલ જુનને બદલે ચાલુ વર્ષોની આખરમાં રજુ થશે. પંચની ભલામણો ખરડાના સ્વરૂપમાં સંસદમાં પસાર થયા પછી રાજ્યોની નવ રચના કરવામાં આવશે.

* * *

"કોણ ચઢે ભુપત કે રસિકલાલ" એ પુસ્તકના લેખક શ્રી યશપાલ પરીખ સામે સૌરાષ્ટ્રના હાલના મુખ્ય પ્રધાન શ્રી રસિકલાલ પરીખે માંડેલા બદનક્ષીના દાવાનો મુંબઈના વડા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ શ્રી કે. જે. ખંભાતાએ ચુકાદો આપી દીધો છે. આ પુસ્તકમાં શ્રી રસિકલાલ સામે તેમને ભૂપત સાથે ગાઢ સંબંધ હોવાનો, ભૂપત સામે વોરંટ હોવા છતાં તેમને ન પકડવાનો અને બીજા જાતજાતના અને ભાતભાતના આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા. મુળ તો શ્રી રસિકલાલે પાંચ વર્ષ પહેલાં આ ખટલો રાજકોટની અદાલતમાં માંડયો હતો. પરંતુ શ્રી યશપાલે છેક સર્વોપરી અદાલત સુધી જઈને અદાલત બદલાવી હતી અને વારંવાર મુદતોને લીધે આટલો સમય નીકળી ગયો હતો. મુંબઈની અદાલતમાં પણ શ્રી યશપાલના વકીલે આ કેસ લંબાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. પરંતુ માજીસ્ટ્રેટે કડક થઈ તેમ થવા દેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને દિવસો સુધી ચાલેલી શ્રી રસિકલાલની ઊલટ તપાસ બંધ કરવાનો હુકમ કર્યો હતો. આ હુકમ સામે શ્રી યશપાલ હાઈકોર્ટે ગયા હતા અને શ્રી રસિકલાલની હાવે તેટલા સમય સુધી ઊલટ તપાસ લેવાનો પોતાને અધિકાર હોવાનો દાવો કર્યો હતો. પરંતુ હાઈકોર્ટે તેમની અરજી કાઢી નાંખી હતી. આ પછી આટલા વર્ષે શ્રી યશપાલે એવો બચાવ રજુ કર્યો હતો કે, તેમણે આ પુસ્તક લખ્યું જ નથી! પરંતુ અદાલતે તેમનો આ બચાવ માનવાનો ઇન્કાર કર્યો હતો અને તેમને કુલ્લે ૧૮ માસની કેદ અને ૯૦૦ રૂ. દંડ અથવા તો વધુ ૭ માસની કેદની સજા ફરમાવી હતી. દંડની રકમ વસુલ થાય તો તેમાંથી રૂ. ૪૦૦ ખર્ચ પેટે ફરિયાદીને આપવાનો પણ અદાલતે હુકમ કર્યો હતો. થયેલી સજા સામે શ્રી યશપાલે હાઈકોર્ટમાં અપીલ નોંધાવી છે અને તેમને જામીન પર છોડવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે.

કરાચીથી મળતા સમાચાર પ્રમાણે, સખ્ખર જેલમાં અટક ભોગવતા સૌરાષ્ટ્રના નામ ચીન બહારવટીઆ ભુપતને પાક સરકારે "પેરોલ" પર છોડયો છે. તે કરાચી આવ્યો છે અને તેમના મીત્ર મૌલાનાના કહેવાથી ભુપતે આઠ માસ પહેલાં ઇસ્લામ ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો અને હવે તે પોતાને અમીન યુસુફ નામે ઓળખાવે છે. તેણે પત્રકારોને જણાવ્યું હતું કે, હવે તેણે ભારત જવાનો સવાલજ ઉભો થતો નથી, કેમકે ત્યાં જાઉં તો મારા માટે ફાંસીનું દોરડું તઈયાર જ છે. પોતાના ભાવિ કાર્યક્રમ વિષે તેણે જણાવ્યું હતું કે, જો મને સંપુર્ણ સ્વતંત્રતા મળશે તો કરાચીમાં નાનો સરખો ધંધો શરૂ કરવાની હું આશા રાખું છું. હવે મેં પ્રયત્ન કરીને મારી જાતને સુધારી લીધી છે.

શ્રી. ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશન

વાર્ષીક સંમેલન

શ્રી. ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનનું વાર્ષીક સંમેલન શ્રી. વલ્લભભાઈ નાનાભાઈ મિસ્ત્રીના પ્રમુખપદે તા. ૧૧-૪-૧૯૫૫ને સોમવારે જોહાનીસબર્ગના ગાંધી હોલમાં મળશે. જે વેળા નીચેનાં કામકાજો કરવામાં આવશે.

(૧) મીનીટસ (૨) હિસાબની રજુઆત (૩) સમાજ સુધારાને લગતા પ્રશ્નો સંબંધે વિચાર (૪) ચુંટણી (૫) પરચુરણ.

વિષય વિચારણી સભા તા. ૧૦-૪-૧૯૫૫ને રવિવારે સાંજે સાત વાગ્યે મારટર મેન્શન્સના મંદિરના હોલમાં મળશે. દરેક જ્ઞાતિ ભાઈ બ્હેનોને વેળાસર પધારવા આગ્રહભરી વિનંતી છે.

ઈલાયદા પરંતુ સમાન ?

(૧૧૨ પાનાનું અનુસંધાન)

હતું કે રાજ્યની નિશાળો સુધારવાની સાડા ત્રણ વર્ષીય યોજના મુજબ નિશાળોના મકાનો માટે પ્રત્યેક નીગ્રો વિદ્યાર્થી દીઠ સરેરાશ ૬૧૪ ડોલરની રકમ ઠરાવાઈ હતી જ્યારે ગોરા વિદ્યાર્થીદીઠ ૧૪૭ ડોલર ઠરાવાઈ હતી. સાઉથ કેરોલાયના "ઇલાયદી પરંતુ સમાન" સગવડોમાં માનતું હોઈ સહીસલામતીથી માની લઈ શકાય છે કે નીગ્રોને માટે તે ગોરાના કરતાં બેવડા કરતાં વધારે ખરચે નિશાળો બાંધવા ઇરાદો રાખતું નથી. તેનાપર થી એકજ નિર્ણય ઉપર આવી શકાય છે કે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં "ઇલાયદા પરંતુ સમાન"ના સિદ્ધાંતને કાયદેસર ઠરાવવામાં આવ્યાને લગભગ સાઠ વર્ષ વીત્યા બાદ સાઉથ કેરોલાયના એ આદર્શથી એટલું બધું પાછળ છે કે ખોટ પુરી પાડવાને નીગ્રો વિદ્યાર્થીઓ ઉપર આટલી અપ્રમાણ રકમ તેને ખરચવી પડી છે. એ અર્થ સુચક છે કે આ વસ્તુ એવે વખતે થઈ રહી છે જ્યારે યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની સામાન્ય વસ્તુ નિશાળોમાંથી સેગ્રેગેશન નાબુદ કરવાની છે અને જ્યારે કેટલાક સધર્ન સ્ટેટો પોતાના ટીકાકારોને એવી ખાત્રી કરાવવાને પોતાનું બનતું કરી રહ્યા છે કે તેઓની નિશાળો ભલે ઇલાયદી હોય છતાં તે સમાન છે.

આ ખોટાં સુત્રથી દોરવાઈ જનારાઓએ યાદ રાખવું ઘટે છે કે જ્યાં ઇલાયદાપણું છે ત્યાં કદી પણ સમાનતા હોતીજ નથી. ૧૯૫૪ના મેના હવે જાણીતા થઈ ગયેલા ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે, "જાહેર શિક્ષણ ના ક્ષેત્રમાં ઇલાયદા પરંતુ સમાનના સિદ્ધાંતને કશું સ્થાન છેજ નહિ. ઇલાયદી શિક્ષણની સગવડોમાં મુળેજ અસમાનતા રહેલી છે. અન્ય ક્ષેત્રો ને વિષે પણ એજ નીયમ લાગુ પડે છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં "ઇલાયદાપણા" ઉપર ઘણા સમયથી ભાર મુકાતો આવેલો છે. હવે એ વખત આવેલો છે કે જ્યારે એટલોજ ભાર આપણે "સમાનતા" ઉપર મુકતા થવું જોઇએ.

ભૂદાનયજ્ઞનો ઉદ્દેશ

ભુદાનયજ્ઞમાં ગરીબને મદદ કરવાનું જ કામ નથી પણ આજ સુધી સમાજમાં માનવતાનો જે વહેવાર ચાલુ રહ્યો છે તેને પૂરેપુરી રીતે બદલવાની વાત છે. એમાં 'હું અને મારાપણું' છોડવાની વાત છે. લોકો એવું સમજે છે કે જે એવું કરે તે વહેવારથી અલગ જીવન વિતાવે. થોડા લોકો એવા નીકળ્યા જેમણે તપસ્યા કરી અને ચિત્તનું સંશોધન કર્યું. એ મમતા છોડનારાઓનો એક વર્ગ જ બની ગયો. મમતા રહિત પારમાર્થીક લોકો, બીજા મમતા સહિત ગૃહસ્થ લોકો. બીજા લોકોએ પારમાર્થીક લોકોનો બોજો ઉઠાવ્યો, મમતા ન છોડી. એથી માનવમાં ફરક ન પડયો. એથી કરીને અમે જે 'હું અને મારાપણું' છોડવાની વાત કરીએ છીએ એ કેવળ પુરાણી વાત નથી. એની સાથે સાથે એ પણ છે કે સમાજ છોડવાનો નથી. જેમણે સમાજથી અલગ રહીને શાંતિ મેળવી, તેમનો આદર થાય છે. પણ એથી એટલી તાકાત પેદા નથી થતી જેથી સમાજમાં શાંતિ આવે. એટલા માટે ભગવાને ગીતામાં અર્જુનને કહ્યું કે, શાન્ત, સમત્વ બુદ્ધિથી યુદ્ધ કર. સમત્વ બુદ્ધિ ન રાખીએ તો બે વર્ગો ઉભા થાય છે, એક શાન્તિપરાયણ અને બીજો યુદ્ધપરાયણ. ગીતાએ એવા બે વર્ગો પસંદ નથી કર્યા અને જીવનમાં જ સમત્વ દાખલ કરવાની વાત કહી. આજે એવું જીવન બનાવવું છે, એથી વધારે સારૂં અને સુખમય જીવન બનાવવું છે.

મમતારહિત વ્યક્તિઓની આજે પહેલાં કદી પણ હતી તેટલી જ જરૂર છે. પરંતુ તેઓ સમાજમાં રહીને પોતાને કસોટી પર કસે. એમ માનો કે એક તોલા જેટલું દહીં છે. તેને અલગ રાખો તો ખાટું થતું થતું કોહી જશે. પણ તેને દુધમાં મેળવી દઈએ તો દુધનું પણ દહીં બની જશે. એથી કરીને સમાજથી અલગ રહીને જ્યારે કેટલાક લોકો મમતારહિત જીવન ગાળે છે ત્યારે કેટલાક તો ખરેખર એવું જીવન વિતાવે છે પરંતુ કેટલાકનો ઢોંગ પણ હોય છે. આજે અસંખ્ય સાધુઓ એવા છે જેમનું જીવન ઘણું જ દુષિત છે. એટલા માટે હવે જે મમતારહિત જીવનનો પ્રયોગ કરવો છે તે સમાજમાં રહીને કરવો છે. મમતારહિત અપરિગ્રહી જીવનનો અર્થ છે સમાજનો વૈભવ વધારવો, સમૃદ્ધિ વધારવી, દોલત વધારવી. વ્યાપક વૈરાગ્યના પાયાપર નવો સમાજ નિર્માણ કરવો છે.

મુડીવાદી સમાજમાં મુડીના પેઠે ગુણોની પણ માલકી થઈ ગઈ. વૈરાગ્ય સાધુનો ગુણ મનાયો, સત્ય ઋષિનો અને અહીંસા યોગીનો. ગુણોની પણ માલકી થઇ ગઈ. હવે એ માલકી નાબુદ કરવી છે અને સમગ્ર સમાજમાં ગુણો ફેલાવવા છે. બ્રાહ્મણ શું કરે છે? પચાસ વરસ નાહશે પણ બીજાને અડશે નહીં. ગંદકી કરશે પણ સફાઈ નહી કરે. સ્વચ્છતારૂપી ગુણને તેણે અપનાવી લીધો પણ સફાઈ કરવા જશે નહીં. ક્ષત્રિયોએ શું કર્યું? રક્ષણ કરશે પણ બાકીના સમાજને પોતાનું રક્ષણ કરવાની તાકાત નહીં આપે. એ રીતે મુડીવાદી સમાજમાં ગુણોની પણ માલકી થઈ ગઇ. આખા સમાજનું જીવન એ ગુણોથી ઘડાવું જોઇએ એવી ચિંતા ન રહી. એ હવે આપણે કરવાનું છે.

એ કામ માટે હજારો લાખો લોકો જોઇએ. દરેક ગામમાંથી બે બે ત્રણ ત્રણ લોક, પુરૂષો અને સ્ત્રીઓ પણ નીકળે. પરિવારની ભાવના વધારે, આ વિચારનું અધ્યયન મનન કરે, તરેહતરેહના પ્રયોગો કરે અને ગામની રચનામાં ફેરફાર કરવાની કોશિશ કરે એવા લોકો નીકળવા જોઇએ. આજે તો જીવનદાનનો અર્થ કોઈક પ્રકારનું બલિદાન થાય છે. પણ જરૂર તો આખો સમાજ જ જીવનદાની થાય એ છે. દરેક બાળક કહેશે કે નવો સમાજ રચવો છે. નવા સમાજમાં દરેક જણ એમ જ કહેશે કે મારૂં જીવન સમાજને માટે છે. આજે તો એથી ઉલટીજ વાત છે. જે ખરેખર સેવક છે તે સેવક નથી મનાતો. જે ૫૦૦, ૧૦૦૦, ૫૦૦૦ રૂપિયા લે છે તેની 'સર્વિસ' માનવામાં આવે છે. જેઓ જેઓ પોતોના પગ ઉપર ઉભા છે, જેઓ બીજાઓના બોજા ઉઠાવે છે, તે સેવક નથી. આવું આટલા માટે થયું છે કે ખેડુત પણ આજે ખરેખર પેટને માટે જ કામ કરે છે. સેવા થાય છે તો પણ તે સેવાની કશી કિંમત નથી. એ આપણે બદલવું છે. દરેક મનુષ્ય જીવનદાની થાય. દરેક છોકરો છોકરી, સૌ કોઈ કહે કે સમાજની સેવા માટે આ જીવન છે. એવું થશે ત્યારે જીવન આનંદમય થશે. ત્યારે ગીતા સૌ લોકોનો ગ્રંથ બનશે. આજે સૌનો ગ્રંથ છે પીનલ કોડ અને થોડાક લોકોનો છે ગીતા. આજે થોડા લોકો પારમાર્થિક છે. બાકીના બધા સ્વાર્થી અને નકામા છે. એ મુડીવાદી ભેદ છે. જેમ થોડા પૈસાવાળા હોય છે તેજ રીતે થોડા પરમાર્થી છે. જેમ વધારે પ્રમાણમાં લોકો ગરીબ હોય છે તેજ રીતે વધારે પ્રમાણમાં લોકો સ્વાર્થી છે. એ ભેદ નાબુદ કરવો છે. ઉંડાણથી સમજશો તો ક્રાંતિ વહેલામાં વહેલી થશે. બહાર થી આમ તેમ કંઇક કરી દેવાથી ક્રાંતિ નથી થતી.

—વિનોબા.

લગ્ન

સરપોરપારડી નિવાસી હાલ જોહાનીસબર્ગના શ્રી નારણ બ્રધર્સની પેઢી ના શ્રી સોમાભાઇ જીવણભાઇના સુપુત્રી સૌ. શાન્તાબેનના લગ્ન, વાંકાનેર નિવાસી શ્રી સોમાભાઇ હરિભાઇના સુપુત્ર શ્રી રામમોહન (હાલ લુઆન્સ્યા, રોડેશિયા) સાથે, તા. ૨૭મી માર્ચ ૧૯૫૫ ને રવિવારના રોજ શ્રી પાટીદાર હોલમાં પુરોહિત ઉમિયાશંકર જોષીપુરા ના શુભ હસ્તે થયા હતા.

આ પ્રસંગે શ્રી નારણ બ્રધર્સ તરફથી 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ને પાંચ ગીની, શ્રી ભારત શારદા મંદિરને દશ ગીની, શ્રી ગાંધી ભારત વિદ્યાલયને પાંચ ગીની તથા શ્રી ટ્રાંસવાલ ભારતીય મહિલા મંડળને પાંચ ગીની ભેટ આપવામાં આવી હતી.

—સુરતમાં શાક ભાજી કૃષી પ્રદર્શન માં ૬૨ રતલની સુરણની ગાંઠ અને એક રતલનું એક ટમેટું લોકોનું ખાસ ધ્યાન ખેંચી રહ્યું હતું.

—જોહાનીસબર્ગના મેસર્સ નારણ બ્રધર્સ તરફથી 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ને મળેલ પાંચ ગીની સાભાર સ્વિકારીએ છીએ.

—લીવીંગ્સટન (નોર્ધર્ન રોડેસીયા)થી શ્રી જયન્તકુમાર બી. પટેલ તથા શ્રી. રતુભાઇ કાનજીભાઇ પટેલે 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'પર સહાનુભૂતીનો કાગળ લખી એ પત્રના નિભાવાર્થે પા. ૨ મોકલ્યા છે જે સાભાર સ્વિકારીએ છીએ.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠલ

૨૧૩ મેઠાસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

ગુજરાતી પ્રેસનું સંવત ૨૦૧૧ નું પંચાગ

કીંમત શી. ૫-૬

પોસ્ટેજ યુનીયનમાં પે. ૩

યુનીયન બહાર પે. ૬

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

'Indian Opinion'
Private Bag,
Phoenix. Natal.

સોક્રેટીસની સફર

હીંદના ગ્રામ્ય જીવન વિશે લેખે સવાલ જવાબ રૂપે આ પુસ્તકમાં સોક્રેટીસના વીચારો દર્શાવ્યા છે.

કીમત શી. ૩-૬.

'Indian Opinion', P. Bax.
Phoenix, Natal.

બૃહદ્ ગુજરાતની સ્ત્રીઓ

શારદાબહેન મહેતા

ગુજરાતની સ્ત્રીઓની પરિસ્થિતિ—તેમને મુંઝવી રહેલ પ્રશ્નો, એ પ્રશ્નોનો ઉકેલ ઇત્યાદિ વિષયો પરત્વે ઘણું ઘણું કહેવામાં આવે છે, સ્ત્રીઓના પ્રશ્નો છણવા માટે અનેક લખાણો આવે છે, પરિષદો ભરવામાં આવે છે, એટલે બૃહદ્ ગુજરાતની જનતાને એ સંબંધી સારો જેવો ખ્યાલ આવી જતો હશે પરંતુ ગુજરાતની બહાર, હીંદની બહાર જઇ વસેલાં ગુજરાતીઓના પ્રશ્નો જુદાજ હોય છે. તેમનો કૌટુંબિક વ્યવહાર ઘણે ભાગે હીંદ સાથે રહે છે. પરંતુ લાંબા વખતના પરદેશના વસવાટને કારણે જુદી પરિસ્થિતિ ઉભી થાય છે—જુદા પ્રકારનો જીવન વ્યવહાર રાખવો પડે છે. મુખ્યત્વે પોતાનાં સંતાનોનું શિક્ષણ, ત્યાંના હીંદ વાસીઓનો અરસપરસ સંબંધ અને તે તે પ્રદેશની આંતરિક પ્રજા સાથેનો સંબંધ, આ ત્રણ મુખ્ય વસ્તુઓ છે. બાળકોના શિક્ષણમાં પ્રાથમિક શિક્ષણનો પ્રશ્ન ઘણો વધારે મહત્ત્વનો છે. કારણ કે જીવનના ઘડતરનો એ પાયો છે; ચારિત્ર્યઘડતરનું મોટું સાધન છે. છુટાં છવાયાં કુટુંબો હોય તે પોતપોતાની વ્યવસ્થા કરી લે, પરંતુ એકજ પ્રાંતિય ભાષાનો સમુહ વધારે હોય તો તેમનાં શિક્ષણ માટે હીંદમાંથી શિક્ષિત દંપતિને સારો પગાર આપીને રોકવાં જોઇએ. તેમજ સારાં છાત્રાલયોની વ્યવસ્થા છોકરાઓ તેમજ છોકરીઓ માટે કરવી જોઇએ. છાત્રાલયો હશે તો વિશાળ સમુદાયને પહોંચી શકશે. ધનિક લોકોએ આ કાર્યમાં નાણાંની સહાય છુટથી આપવી જોઇએ. ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે જે તે વિભાગમાં વ્યવસ્થા ના હોય તો હીંદ વાસીઓએ કરી લેવી જોઇએ. શ્રી નાનજી કાળીદાસની આફ્રિકાની કોલેજ અને ભવિષ્યમાં યુનીવર્સીટીની યોજના મોજુદ છે.

હીંદવાસીઓનો અરસપરસ સંબંધ એ બીજો પ્રશ્ન છે. પરદેશમાં ગયા પછી મુળ વતનનાં કેટલાંક રૂઢિબંધનો શિથિલ થાય છે. છતાં પછાત કોમોમાં વિશેષ કરીને સ્ત્રીઓમાં રૂઢિનાં બંધનોની જડ ઉંડી હોય છે. વહેમ, અજ્ઞાન અને પુરાણાં અર્થ વગરની રૂઢિઓનાં બંધનોમાંથી સ્ત્રીઓને મુકત કરવા માટે પરદેશ રહેતાં ગુજરાતી શિક્ષિત ભાઇબહેનોએ વધારે સક્રિય પ્રયાસ કરવાની જરૂર રહે છે. વિશેષ કરીને વેપારી વર્ગની સ્ત્રીઓ અને કામદાર વર્ગની બહેનોને શિક્ષણ આપીને બૌધિક વિકાસ કરવાની જરૂર છે. નહિ તો સ્ત્રીઓનાં જીવન વેડફાઇ જાય છે. અને પશુવત્ જીવન અથવા વિલાસી જીવન થઇ જાય છે. બન્ને વસ્તુ અનિષ્ટ છે. સ્ત્રીઓમાં જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનો પ્રચાર કરવા માટે, વહેમો ટાળવા માટે, જીવનમાં સાદાઇ અપરિગ્રહ અને ઉચ્ચ આદર્શનું સેવન કરવા માટે સારાં મંડળો દ્વારા, તેમજ સારાં પુસ્તકોના વાંચનનો, પ્રવચનનો પ્રચાર કરીને નવી પ્રણાલિકાઓ સ્થાપવાની અગત્ય છે. ચારિત્ર્યવાન શિક્ષિત સ્ત્રીઓ પુરૂષોની સહાનુભૂતિ મેળવીને નાના સમુદાયમાં આ પ્રકારનું કાર્ય કરી શકશે. ભારતની ઉચ્ચ સંસ્કૃતિ લક્ષમાં લઇને તેનાં મુળ પરદેશમાં જીવંત રાખવાની દ્રઢતા અને ધૈર્ય રાખવામાં પાછી પાની કરવી ન જોઇએ. જીવનનો સહેલાણી થઇ જવાનો માર્ગ ગ્રહણ ન કરતાં ઉચ્ચ આદર્શમય જીવનનું કેન્દ્ર લક્ષમાં રાખવું જોઇએ.

ત્રીજો પ્રશ્ન પરદેશની પ્રજા સાથેનો સંબંધ. આપણે જાણીએ છીએ કે પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિ અને ભારતની સંસ્કૃતિનો મોટામાં મોટો તફાવત રહેલો છે તે એ છે કે આપણી સંસ્કૃતિનો મોટો સ્તંભ તે સંયમ છે. સંયમની અંદર અનેક સદ્ગુણોનો સમાવેશ થાય છે. અહીંસા, અપરિગ્રહ, ક્ષમા ઇત્યાદિ સદ્ભાવના આપણી સંસ્કૃતિમાં રહેલી છે. પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિનાં મુળ મનુષ્યની સુખસગવડ ઉપર રહેલાં છે. આ બન્ને પ્રકારની સંસ્કૃતિનાં વ્યાપક પરિણામો આજે સ્પષ્ટ જણાયાં છે. પાશ્ચાત્યસંસ્કૃતિનું પરિણામ યુદ્ધમાં આવ્યું છે. એટમ બોમ્બ તે એનું પ્રતીક છે. આપણી સંસ્કૃતિ શાંતિ સ્થાપક છે. યુદ્ધના સંહારથી જગત ત્રાસી ગયું છે, અને એટમ બોમ્બના ત્રાસથી માનવીઓ વિહ્વળ બની ગયાં છે. વિશ્વબંધુત્વ, જગતનું ઐકય, સામુદાયિક વિકાસ માટે શાંતીની જ આવશ્યકતા છે. એની અવગણના કરી શકાય તેમ છેજ નહિ. માણસને સુખસગવડ મેળવવા માટે તે ભોગવવા માટે પણ શાંતીની જરૂર છે. યુદ્ધના વિનાશકારક પ્રયોગ માટે નાણાંનો વ્યય કરીને ધન ઉપાર્જન કરનારા મુઠ્ઠીભર રાક્ષસો કયા પ્રકારનાં સુખશાંતિ ભોગવી શકશે તેનો લાંબા ગાળાનો વિચાર કરવાનો રહે છે. આપણી સંસ્કૃતિ દીર્ઘદ્રષ્ટિવાળી અને ચીરંજીવ સ્વાસ્થ્ય માટે છે. આ સંસ્કૃતિને લક્ષમાં રાખીને આપણે સદાય વર્તન કરવાનું છે, આ સંસ્કૃતિનો પ્રચાર કરીને આપણે ઉંચું સ્થાન ધનસંચયમાં નહિ પરંતુ સાંસ્કૃતિક સ્થાન સાચવી રાખવાનું છે, ભારતમાં અનેક પ્રજાઓ જીવી અને વસી. તેમની સાથે પ્રેમસંબંધ રાખીને આપણે તેમને આપણામાં સમાવી. એ પ્રજાઓ જીવી અને આપણે પણ જીવંત રહ્યા. પશ્ચિમની પ્રજાએ પરદેશોમાં જઇને ત્યાંની પ્રજાઓનો નાશ કર્યો અથવા ગુલામ બનાવી દીધી. આપણી પ્રજાએ પરદેશમાં સંસ્કૃતિનો પ્રચાર કર્યો. કારણકે તેનો ઉદ્દેશ વેપાર કરવાનો કે સંસ્થાનો સ્થાપવાનો નહોતો. આપણો આદર્શ ઉંચો હતો. પરિણામે જગતમાં આપણી સંસ્કૃતિ ઉજ્જવલ રહી. અને સંસ્કૃતિ વ્યાપક બની. આપણે વિનાશને પંથે નહોતાં, પશ્ચિમની પ્રજાએ શોષણનો માર્ગ ગ્રહણ કર્યો. પ્રજાઓ સાથે અમાનુષી વર્તન રાખ્યું. પરિણામ આજે જણાઇ આવે છે. સમસ્ત જગતના શોષિત માનવીઓમાં માનવતા જાગી છે. સ્વમાનની ભાવના મોટે ભાગે જાગૃત થઇ છે. સંસ્કૃતિક કે આર્થીક પરાધીનતા સહન કરવા કોઇ તઇયાર નથી. તેવા કાળમાં પરદેશમાં વસતી આપણી પ્રજાએ સભાન રહેવાની જરૂર છે. હું આપણી ગુજરાતી પ્રજાને અનુલક્ષીને કહેવા માંગું છું કે કોઇ પણ પ્રકારના પુર્વગ્રહો રાખ્યા વગર ભારતીય સંસ્કૃતિના જે ઉચ્ચ આદર્શો છે તેને વળગી રહેવાનો પ્રયાસ સતત આદરવો. માનવતાની દ્રષ્ટિથી પરદેશની પ્રજા સાથે તે તે પ્રજામાં પ્રેમ સંબંધ વધારીને આપણી લાક્ષણિક સુંદર છાપ ત્યાં ત્યાં પાડવાનો પ્રયાસ સાહજીક રીતે કરવો જરૂરનો છે. કૃત્રિમ પ્રયાસો નહિ. પણ બંધુત્વ, વાત્સલ્ય અને પ્રેમમય આચાર, સહકાર સાધીને સુરેખ વાતાવરણ ઉભું કરવું. આ સહકાર માટે જે તે પ્રદેશની ભાષાનું જ્ઞાન સંપુર્ણ રીતે મેળવવું એ ઘણી જરૂરી વસ્તુ છે. પુરૂષવર્ગની સાથે અતડાપણું કાઢી નાંખીને ભાઇચારો વધારવો. પોતપોતાનાં મંડળો ભલે કાયમ રહે, પરંતુ સાર્વજનિક સંથાઓ દ્વારા વિચારવિનિમય કરીને, અરસપરસ ઉત્સવોમાં ભાગ લઇને સાંસ્કૃતિક સંબંધ વધારવા સ્ત્રીઓ આ વધારે સારી રીતે કરી શકશે એમ મને લાગે છે. કેટલે દરજ્જે આ શકય છે તે હું કહી શકું નહિ, પરંતુ માનવતાનો આ માર્ગ છે. સંપ, સહાનુભુતિ અને કુનેહથી આ આશય સિદ્ધ થઇ શકે. નાના સાંકડા વાડાઓ તોડી, વિશાળ દ્રષ્ટિબિન્દુ કેળવીને વિશ્વબન્ધુત્વ લાવવાનો આ માર્ગ મને તો દેખાય છે. આફ્રિકામાં રહેનાર આપણી શિક્ષિત બહેનો આવા કાર્યમાં જોડાઇને અન્ય બહેનોને માર્ગદર્શક બને એ શુભેચ્છા છે.

[ઇન્ડિયન વીમેન્સ એસોસીએશન (જીંજા)ના વાર્ષીક અંક 'નીલોત્રી'માંથી સાભાર.]

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ એપ્રીલ	હીંદુ ૨૦૧૧ ચૈત્ર	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી શાબાન	પારસી ૧૩૨૪ આવાં	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધામીક તહેવારો—ઉત્સવો
શુક્ર	૧	સુદ ૯	૭	૨	૬—૦૭	૬—૫૫	રામનવમી
શની	૨	,, ૧૦	૮	૩	૬—૦૭	૬—૫૫	
રવી	૩	,, ૧૧	૯	૪	૬—૦૭	૬—૫૫	કામદા એકાદશી
સોમ	૪	,, ૧૨	૧૦	૫	૬—૦૭	૬—૫૫	
મંગળ	૫	,, ૧૩	૧૧	૬	૬—૦૮	૬—૫૪	
બુધ	૬	,, ૧૪	૧૨	૭	૬—૦૮	૬—૫૪	
ગુરૂ	૭	,, ૧૫	૧૩	૮	૬—૦૮	૬—૫૪	હનુમાન જયન્તિ
શુક્ર	૮	વદ ૧	૧૪	૯	૬—૦૮	૬—૫૪	
શની	૯	,, ૩	૧૫	૧૦	૬—૦૯	૬—૫૩	
રવી	૧૦	,, ૪	૧૬	૧૧	૬—૦૯	૬—૫૩	
સોમ	૧૧	,, ૫	૧૭	૧૨	૬—૦૯	૬—૫૩	
મંગળ	૧૨	,, ૬	૧૮	૧૩	૬—૧૦	૬—૫૨	
બુધ	૧૩	,, ૭	૧૯	૧૪	૬—૧૦	૬ ૫૨	
ગુરૂ	૧૪	,, ૮	૨૦	૧૫	૬—૧૦	૬—૫૨	

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

ગીતા ધ્વની ,, ,,	૧	૩
કેળવણી વિકાસ (કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
સ્ત્રી પુ. મર્યાદા ,, ,,	૪	૬
સમુળી ક્રાંતી ,, ,,	૪	૦
કેળવણી વડે ક્રાંતી	૭	૬
પૂર્વ આફ્રીકાની સફર (કાકા કાલેલકર)	૭	૬
મારી જીવન કથા (નેહરૂ)	૧૫	૦
કલ્કી અને સંસ્કૃતીનું ભાવી (રાધા કૃષ્ણન)	૧	૦
સરદાર વલ્લભભાઇ ભાગ ૧	૧૩	૦
સરદારનાં ભાષણો	૧૨	૦
એક ધર્મ યુદ્ધ (અમદાવાદનો મજુરોની લડતનો ઇતિહાસ)	૧	૩
ગ્રામ્ય વિદ્યાપીઠ (શીક્ષકો માટે)	૧	૦
શ્રાદ્ધના તેર દિવસ	૧	૦
ધર્મ મંથન	૫	૦
જીવન શોધન	૮	૦

Obtainable from:

'Indian Opinion'

P. Bag, Phoenix,

Natal.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
મળેલાંજીવ (પ્ર. પટેલ)	૭	૦
સોરઠી ગાથા ૪	૬	૬
દેવદાસ (શરદબાબુ)	૫	૦
ઘરે બાહીરે "	૬	૦
મેઘ બીંદુ	૭	૦
ત્રણ અરધુ બે	૪	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
દોન [illegible]	૬	૦
ખરમા બાપુ	૭	૬
કઉંચ વધ	૧૦	૬
અણખુટ ધારા	૭	૬
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
કરૂણા દેવી (સાને ગુરૂજી)	૨	૩
રામના રખોપા સાને ગુરૂજી	૧૦	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ:

'Indian Opinion' P. Bag.,

Phoenix, Natal.

ગાંધી સાહિત્ય

પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી)	૩	૦
અમારા બા (કસ્તુરબા ગાંધી)	૩	૦
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૩	૦
બાપુની સેવામાં	૬	૦
અસહકારનો વિચાર	૧	૦
ગાંધીજી (એક અધ્યયન)	૧૦	૦
કસ્તુરબા સ્મારક અંક—('ઇન્ડિઅન ઓ પનિઅન')	૧	૬
ગાંધી સ્મારક અંક	૨	૦
બાપુના—બા ને પત્રો (કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો)	૨	૬
ટાઇફોઈડ	૧	૬
નળ આખ્યાન	૭	૬
મારી જીવન કથા (ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧૫	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિષે લખેલું)	૬	૦
આરોગ્યની ચાવી	૧	૬

Obtainable from

"Indian Opinion"

P. Bag,

Phoenix, Natal.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ		૭	૬
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર		૨	૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી	ભા. ૧	૧૦	૦
,, ,, ,,	ભા. ૨	૧૨	૦
,, ,, ,,	ભા. ૩	૧૧	૬
,, ,, ,,	ભા. ૪	૮	૦
,, ,, ,,	ભા. ૫	૧૧	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી		૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય		૫	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા		૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)		૩	૦
રામ નામ (ગાંધીજી)		૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)		૨	૬
બાપુના પત્રો: (આશ્રમની બેનો ઉપર)		૨	૬
બાપુની પ્રસાદી		૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)		૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)		૨	૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)		૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)		૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી		૧	૦

Obtainable from:

'Indian Opinion'

P. Bag, Phoenix,

Natal.

છેલ્લામાં છેલ્લી હિંદુસ્તાની રેકોર્ડો

			પા.	શી.	પે.
અનારકલી	૬	રેકોર્ડો	૨	૬	૬
સગાઈ	૫	,,	૧	૧૮	૯
સંગીત	૫	,,	૧	૧૮	૯
તરાના	૫	,,	૧	૧૮	૯
અબારા	૫	,,	૧	૧૮	૯
સાકી	૫	,,	૧	૧૮	૯
પુનમ	૪	,,	૧	૧૧	૦
સુર્વાસીન	૪	,,	૧	૧૧	૦
અનહોની	૩	,,	૧	૩	૩
નવજવાન	૩	,,	૧	૩	૩
બુટ પોલીશ	૪	,,	૧	૧૧	૦
પુનમ	૩	,,	૧	૩	૩
દાસ્તાન	૫	,,	૧	૧૮	૯

નીચેની કવાલીની રેકોર્ડોનો અમારી પાસે મોટો સ્ટોક છે : પંકજ, મલીક, કાંચવાળા, શેખલાલ, ઈસ્માઈલ આઝાદ, યુસુફ આઝાદ, કલાન ખાન, વઝીર મહમુદ, ઈબ્રાહીમ ઈકબાલ વિગેરે.

સીંગલ રેકોર્ડોની કીંમત શી. ૭-૯ પોસ્ટેજ અને પેકીંગ જુદું.

આખાં યુનીયન અને રોડેસીયાથી C.O.D. ના ઓર્ડરો સ્વિકાર વામાં આવશે.

પોરચુગીઝ ઈસ્ટ આફ્રિકાથી કેશનાજ ઓર્ડરો સ્વિકારવામાં આવશે.

અમે અંગ્રેજી ફીલ્મ ઈન્ડિઆના એજન્ટ છીએ. છુટક નકલની કીંમત શી. ૭-૬ પોસ્ટેજ સાથે. વાર્ષીક લવાજમ પોસ્ટેજ સાથે પા. ૪-૦-૦.

આઝાદ કે કે,

૧૧ કોર્ટ સ્ટ્રીટ—પહેલે માળ, જોહાનીસબર્ગ.

પી. ઓ. બોક્સ ૩૩૭૯ ટેલીફોન: ૩૩૮૫૮૩.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું રકાઈ આદુ ૧૦ પેની રતલ, મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૬ રતલ, અથાણા માટે કાચી કેરી શી. ૫-૦ ૧૦૦. પાપડ શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદું.

કપુરી અને સેવકી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટેજ જુદું. ગોળ બારકીટ શી. ૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને સ્ક્વેર બારકીટ શી. ૧૨ ડઝન.

હમો ચોખા, દાળ વિગેરે દરેક જાતની ગ્રોસરી અને મસાલો રાખીએ છીએ.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

સુંદર નવી નવલ કથાઓ

માનવતાના હિલામ લેખીકા હેરીયેટ બિચર અનુવાદક સચીન

ઓઝા	૧૫	૦
સાથી રા. ના. પાઠક	૧૨	૦
ખાંડેકરના પુસ્તકોનો અનુવાદ		
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
સ્વપ્ન સૃષ્ટી	૧૦	૦
આશામીનારા	૧૨	૦
છાયા પ્રકાશ	૧૨	૬
ર. મ. દેસાઈ કૃત		
દિવડી	૧૨	૦

Obtainable from:

INDIAN OPINION.
P/Bag, Phoenix, Natal.

Telephone : 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.